

Pedagogická
fakulta
Faculty
of Education

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Pedagogická fakulta

Katedra pedagogiky a psychologie

Bakalářská práce

**Využití odpadového materiálu v mateřské škole při výtvarných a tvořivých
činnostech**

Vypracoval: Eva Čížková

Vedoucí práce: Mgr. Martina Lietavcová

České Budějovice 2016

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích, 31. března 2016

Eva Čížková

Poděkování

Ráda bych poděkovala všem, kteří mi pomohli při psaní bakalářské práce. Především

Mgr. Martině Lietavcové za mnohé podnětné rady a připomínky a rodině
za podporu.

Anotace:

Bakalářská práce se zabývá výtvarnými a tvořivými činnostmi z přírodního a odpadového materiálu v mateřské škole. Poukazuje na materiály, se kterými lze v mateřské škole pracovat. Práce se skládá ze dvou částí: teoretické a praktické. Teoretická část je zaměřena na otázky vývoje předškolního dítěte a jeho schopnost manipulovat a tvořit s odpadovým materiálem. Činnosti jsou zařazené v kontextu školního vzdělávacího programu. Následuje charakteristika jednotlivých druhů odpadního materiálu a jeho dalšího využití. V praktické části uvádím výtvarné náměty, jak využít odpadový materiál v mateřské škole. Všechny činnosti byly realizovány v jednotřídní mateřské škole a přizpůsobeny tak, aby ji zvládly děti všech věkových kategorií.

Klíčová slova: výtvarné činnosti, mateřská škola, odpadový materiál, tvořivé činnosti, materiál, školní vzdělávací program

Anotation:

This work deals with art and creative activities with the use of natural and waste material in pre-school. It refers to materials which can be used and worked with in pre-school. The work consists of two parts: theoretical and practical. The first part is focused on the questions concerning development of pre-school children and their ability to manipulate and work with waste materials. The activities are incorporated in the school curriculum. The following overview characterizes particular kinds of waste materials and their further use. The practical part lists art ideas of how to use waste materials in pre-school. All activities have been performed in a single class pre-school and adapted to the level of children's ability of all age categories.

Keywords: art activities, kindergarten, waste material, creative activities, materials, school educational program

Obsah

ÚVOD	8
1. Období předškolního věku	9
1.1 Znaký předškolního období.....	10
1.2 Tělesný vývoj	12
1.3 Vývoj poznávacích procesů	14
1.4 City a vůle	16
1.5 Dětská kresba	17
2. Výtvarné a tvořivé činnosti v oblastech rámcového vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání	21
2.1 Cíle výtvarné a tvořivé činnosti	23
2.2 Výtvarné techniky a netradiční materiál	24
2.3 Formy práce s dětmi.....	24
3. Enviromentální výchova	25
3.1 Co všechno se může díky recyklaci vyrobit	26
4. Odpadní materiál.....	26
4.1 PAPIR	27
4.2 PLAST	28
4.3 SKLO.....	29
PRAKTICKÁ ČÁST	30
5. Použité metody výzkumné studie	30
5.1 Výrobky z plastových lahví.....	32
5.2 Výrobky a CD.....	36
5.3 Výrobky z papíru.....	41
5.3.1 Kresba	42
5.3.2 Výrobky z novinového papíru	49

5.3.3 Výrobky z kartonů na vajíčka	51
5.3.5 Výrobky z roliček od toaletního papíru	60
6. Vyhodnocení praktické části.....	64
7. Diskuse	67
ZÁVĚR.....	68
Použitá literatura	69

ÚVOD

Recyklace je slovo, které se skloňuje ve všech pádech. Již téměř všude najdeme popelnice určené pro tříděný odpad. Většina obyvatelstva si pod slovem třídění představí pouze plasty, sklo, papír a to ostatní. Cílem mojí práce je, abychom při pohledu např. na starou petláhev, kus látky, obal od mléka nebo jakýkoliv jiný odpad, abychom v tom neviděli jen věc, která už je na vyhození, ale vzali to jako výzvu, díky níž lze vytvořit něco nového, krásného, případně i funkčního nebo něco, co nám bude dělat jen radost.

Bakalářská práce by mohla sloužit ostatním pedagogům jako inspirace na využití odpadového materiálu při výtvarných a tvořivých činnostech. Děti by měly mít dostatek příležitostí a možností se o odpadovém materiálu dozvědět více informací, když ne ve volném čase s rodinou, tak alespoň v mateřské škole. Měly by vědět, co se děje s odpadem, který vyhodí do odpadkového koše. Mým záměrem je zapojit nejen děti, ale i rodiče tím, že děti si budou vybrané materiály přinášet z domova. Ze spotřebního stylu života, kdy je zaběhlé jen použít a vyhodit, budou mít možnost zamyslet se, zda-li by se to dětem nehodilo do mateřské školy. Další velkou výhodou využívání odpadových materiálů je i ekonomická stránka. Z odpadového materiálu se dá vyrobit nespočet krásných věcí, které stojí jen zlomek ceny s porovnáním ceny nového materiálu.

Teoretická část práce se bude zaměřovat na vysvětlení základních pojmů, které se týkají třídění odpadu (recyklace, odpad, obal). Důležitou kapitolou v teoretické části je charakteristika jednotlivých částí odpadového materiálu. Vybrala jsem si ty neznámější a nejpoužívanější, o kterých si myslím, že spousta lidí je používá každý den, ale nemá tušení, co všechno způsobí tím, že odpad a odpadové obaly netřídí a dává je do jedné popelnice.

V praktické části se pokusím ukázat, jak můžeme odpadový a zbytkový materiál s dětmi v mateřské škole použít.

1. Období předškolního věku

Předškolní období trvá od 3 až do 6-7 let a je zakončené nástupem do základní školy. Dítě se začíná osamostatňovat, upevňovat své místo nejen ve světě, ale i mezi svými vrstevníky.

Období předškolního věku je pro dítě jedním z nejdůležitějších období. Nedá se specifikovat přesným věkem, např. narozeninami. Předškolák se z dítěte stává, když přestane být vzpurným jedincem, začne spolupracovat, je schopný aktivně komunikovat a je vybaven určitými znalostmi a dovednostmi. (Leach Penelope, 1994) Vágnerová uvádí, že předškolní věk je označován jako věk iniciativy. Rozvíjí se hrubá a jemná motorika, zdatnost dítěte, kresba, myšlení, řeč i ostatní kognitivní procesy. Základním úkolem tohoto období je hra, která má již svůj smysl. (Vágnerová Marie, 2000)

Předškolním věkem a jeho charakteristikou se zabývají různí autoři. Například Zdeněk Helus vysvětluje předškolní období takto: *„Přibližně kolem třetího roku věku činí objev mimořádného významu-silou své představivosti jako by dokázalo vyjít ze sebe samého a stát se někým jiným, někde jinde a někdy jindy. Dobře ví, že to není doopravdy, že zůstává trvale tím, kým je svým tělem a jménem, svými vztahy, svou časoprostorovou určeností. Přesto se dokáže pro své fantazijní „jinobyty“ nadchnout a intenzivně je prožívat, až zapomíná na své skutečné já, nechce si je ani připustit.“* (Helus Zdeněk, 2004, str. 203)

V knize „Dítě v předškolním období“ uvádí autorka Ilona Špaňhelová jednotlivé vývojové fáze, kterými by každé dítě mělo projít. Nejen v oblasti rozumové, kde dítě udělá největší posun, ale i v rovině motorické, kde dochází např. k větší hbitosti, lepší koordinaci pohybů. Díky vývoji myšlení již nestaví jen kostky na sebe, ale vytváří velké, plánovité stavby s použitím i jiných stavebních materiálů. Dokáže již svůj krok dopředu promýšlet, plánovat a vše vysvětlit i obhájit před ostatními. Řeč již není patlavá, jako ve třech letech, ale stává se srozumitelnou. Předškolák by už měl mluvit zcela srozumitelně, vyprávět své zážitky, popsat věci kolem sebe, domluvit se s ostatními a podělit se s nimi o své nápady.(Špaňhelová Ilona, 2004)

Nejen rodiče, ale i pedagogové se snaží dítě co nejlépe na vstup do základní školy připravit. Jedním z nejdůležitějších úkolů předškolního období je překonání přetrvávajícího egocentrického myšlení. (Vágnerová Marie, 2000)

1.1 Znamky předškolního období

Bednářová a Šmardová v knize „Diagnostika dítěte předškolního věku“ píší: „Vývoj dítěte má určitou posloupnost a také časovost. Časovost znamená, že schopnost, dovednost nastupuje, resp. dítě k ní obvykle dozraje v určitém věku, lépe řečeno ve věkovém rozmezí. Vývoj jedince je individuální, každé dítě je jiné a ve vyžívání jednotlivých oblastí může být značný rozdíl.“ Dále uvádějí: „Pokud po dítěti požadujeme něco, k čemu ještě není vyžívá, nemůže to zvládnout.“ (Bednářová Jiřina, Šmardová Vlasta, 2007, str. 2)

Poznávání se v tomto věku zaměřuje především na okolní svět a pravidla, která v něm platí. Je charakteristické rozvojem poznávání světa, fantazijním zpracováním nových poznatků, intuitivním uvažováním a pokračujícím egocentrismem.

Základním úkolem je rozvíjení účelové aktivity, která musí být nějakým způsobem regulována. Dítě potřebuje vytvářet stále něco nového, zvládat nové věci, učit se spolupracovat, prosazovat a chovat se sociálně (Vágnerová Marie, 2005).

- Centrace- tendence ulpívat na jednom znaku, který se zdát být podstatný. Ostatní věci vypouští a tím si podmíněně redukuje poznatky. Předškolní dítě ještě nedokáže vnímat v širších souvislostech.
- Egocentrismus- dítě má svůj pohled na věc, na kterém si trvá. Domnívá se, že jeho okolí existuje jen pro něj. Má tendenci zkreslovat úsudky. To co dítě nevidí, neexistuje. John Flavell ve svých experimentech ukázal, že mladší děti rozumí jen tomu, co vidí. Např. když se tatínek převlékne za čerta, tak si myslí, že se opravdu v čerta proměnil. Dítě v pěti letech by již mělo poznat, že je to jen převlek, který si může kdykoliv sundat a být opět tatínkem. (Vágnerová Marie, 1997)

- Koncretismus - abstraktní myšlení ještě není plně rozvinuto. Pro uchování v paměti musí mít obraz konkrétní podobu. Abstraktním pojmům začíná rozumět až později. (Vágnerová Marie 1997, Langmeier Josef, 2010)
- Prezentismus - Dítě žije v přítomném čase. Neuvědomuje si minulost ani budoucnost. Až v pozdějším věku začne chápat časové pojmy-ráno, večer, včera, zítra. Minulost a budoucnost pro něj přestane být tak vzdálená. (Lisá Lidka, Kňourková Marie, 1986)
- Labilita chování - chování dítěte je velmi nestálé. Dochází k časté změně nálad, od smíchu k pláči a obráceně. Díky tomu lze snadno utišit rozrušené dítě během krátké chvíle a převést jeho pozornost na jinou činnost. (Vágnerová Marie, 1997)
- Magičnost - Pokud dítě něco neví nebo něčemu nerozumí, pomáhá si fantazií. Tímto si realitu zkresluje a my to můžeme vnímat jako dětské lži. Děti v tomto období nevnímají velký rozdíl mezi skutečností a fantazií.
- Fenomenismus - dítě se fixuje na přítomnost, na podobu světa buď tak, jak svět vypadá nebo jak si ho samo zapamatovalo.
- Trvalost - předškolní dítě má již zafixovaný určitý pojem trvalosti předmětu. Ale jakmile např. přesypeme korálky z úzké lahve do široké, tudíž se vizuálně zmenší výška korálků, tak jich musí být v lahvi mnohem méně než v té vysoké.
- Antropomorfismus - pro lepší pochopení světa dítě přiřazuje lidské vlastnosti neživým věcem-např. sluníčko šlo po obloze, pes mluví...(Vágnerová Marie, 1997)

1.2 Tělesný vývoj

Vacínová a kol. (2008, str. 76) ve své knize uvádí: „Celé období se vyznačuje značnou dětskou pohyblivostí, která je umožněna vyspíváním nervového systému, kostry a svalstva. Do řízených pohybů stále více zasahuje mozková kůra. To se projevuje zdokonalováním pohybů dítěte“. Dále zdůrazňují že: „Dítě si osvojí mnohem náročnější pohyby, které vyžadují soustředěnou pozornost, vysoký stupeň koordinace rozličných drobnějších pohybů jednotlivých svalů a svalových skupin.“ Rozvíjí se tedy hlavně jemná motorika, pohyby s jemnou svalovou koordinací. (Vacínová Marie, Trpišovská Dobromila, Farkova Marie, 2008, str. 76)

V předškolním věku dochází ke zpomalení růstu a ke změně proporcí těla. Z buclatého batolete se stane štíhlé vysoké dítě. V třech letech váží průměrně 15kg, měří cca 100cm a má úplný mléčný chrup (20 zubů).(Leach Penelope, 1994) Dochází k výraznému rozvoji hrubé a jemné motoriky, zvyšuje se pohybová zdatnost dítěte, zdokonaluje se kresba, myšlení, řeč a ostatní kognitivní procesy. (Vágnerová Marie, 2005)

Motorika

Motorika je celková pohybová schopnost člověka, souhrn pohybových aktivit lidského těla. Její úroveň úzce souvisí s rozvojem řeči, myšlení a lateralitou. (Přinosilová Dagmar, 1997)

Základní dělení motoriky je na hrubou a jemnou.

- **Hrubá motorika**

představuje pohyby celého těla, pohyby velkých svalových skupin jako je např. běh, chůze, skákání snožmo nebo po jedné noze, jízda na tříkolce. (Přinosilová Dagmar, 1997) Jde o ovládání a držení těla, koordinaci horních a dolních končetin a rytmizaci pohybů. (Opatřilová Dagmar, 2003)

- **Jemná motorika**

Jedná se o postupné zdokonalování jemných pohybů rukou, uchopování a manipulace s drobnými předměty. Složky motoriky lze dělit na pohyby spontánní (prováděné

z vlastního popudu), reflexní (vázané na určitý podnět), záměrné (volní, k určitému účelu) a expresivní (projevy psychického stavu) (Defektologický slovník, 2000)

Je to schopnost koordinovaně používat jemné svalové skupiny, zejména rukou, ale i úst nebo nohou a pomocí malých svalových skupin manipulovat s drobnými předměty.

K jemné motorice patří např. i:

- Oromotorika- aktivita mluvidel při artikulaci
- Vizuomotorika - propojuje oční pohyby s pohyby těla
- Grafomotorika- soubor pohybů umožňující psaní
- Mimika-záměrné používání svalů obličeje
- Haptika – nonverbální metoda komunikace zahrnující doteky

(Vyskotová Jana, Macháčková Kateřina, 2013)

Lateralita

„Funkční lateralita se projevuje přednostním užíváním jedné ruky nebo nohy, která pracuje obratněji, rychleji, přesněji“ (Vyskotová Jana, Macháčková Kateřina, 2013, str. 32)

Lateralita je výhradně lidská vlastnost související se stupněm specializace mozkových hemisfér. Je to přednostní užívání jednoho z párových orgánů buď motorických- ruka, noha nebo smyslových orgánů -oko, ucho. (Zelinková Olga, 2003) Projevuje se tak, že jemné úkony provádí člověk lépe a přesněji vedoucím (dominantním) orgánem než tím druhým. Člověk, který buď nemá vyhraněnou lateralitu nebo je „přenaucený“ levák, může mít potíže s koordinací pohybů, s orientací v prostoru nebo při vzdělávání. Dominantní hemisféra (většinou levá), bývá větší než nedominantní. Každá zpracovává jiný typ informací. Levá hemisféra zpracovává jazykové funkce-čtení, psaní, porozumění a tvorbu řeči, ale i manuální dovednosti při používání nástrojů. Pravá hemisféra zpracovává vizuální a prostorové informace, které nejsou popisovány slovně. (Vyskotová Jana, Macháčková Kateřina, 2013)

Pro tento věk je typická nevyhraněnost. Asi do čtyř let života dítě ruce střídá, i několikrát během jedné činnosti. Až později začne častěji používat jednu ruku

přednostně. Před nástupem do školy, dítě již přednostně využívá levou nebo pravou ruku. (Bednářová Jiřina, Šmardová Vlasta, 2007)

1.3 Vývoj poznávacích procesů

Jednotlivé poznávací procesy mají své charakteristické rysy, které jsou podmíněny rozvojem centrální nervové soustavy. Rozvoj osobnosti musí být celistvý jak po stránce biologické, psychologické, sociálního začleňování, tak ale i ve vztahu k druhým lidem i k sobě samému. Vyvíjí se vlastnosti jako je touha, emoce, morální postoje.

J. Piaget(1970) nazval toto období fází, která je charakteristická **intuitivním a názorným myšlením**. To znamená, že dětská realita je ještě zkreslená např. vlivem emocí. Pokud mu daná informace nevyhovuje, přizpůsobí si ji podle svého- dětský egocentrismus. Příkladem dětského egocentrismu je, že pokud dítě nechce, abychom ho viděli, tak si zakryje oči. Když nevidí ono nás, my nemůžeme vidět jeho. (Vágnerová Marie, 1996)

Myšlení - Předškolní období ukazuje na velký rozvoj procesů analýzy, syntézy, srovnávání a jiných myšlenkových operací. Typické jsou otázky „Proč?“, „Jak?“, „Na co?“, proto jsou pro děti nejlepším společníkem dospělí, ti jim tyto otázky dokáží zodpovědět a uspokojit tak jejich zvědavost. *„Ke konci období na základě přesnější diference, hlubší analýzy, důkladného srovnávání, větší schopnosti abstrahovat a zevšeobecňovat začíná chápat správné souvislosti věcí a jevů a podle nich je třídí. Tím se stávají i jeho pojmy přesnějšími a správnějšími. Dítě začíná chápat a vytvářet obecné nadřazené pojmové kategorie.“* (Kuric Josef, 1964, str. 45)

Předškolní dítě má svůj vlastní názor na svět, který vyjadřuje např. kresbou, hrou nebo vyprávěním. Děti ve věku tří let ještě nedokážou samy vyjádřit své myšlenky, proto se často stává, že opakují to, co již řekl někdo jiný, nebo si vymýšlejí. Myšlení je úzce spjato s rozvojem řeči. Stává se základním prostředkem komunikace dítěte s okolím a prostředkem k poznávání okolního světa. Starší děti by již měly umět vyjádřit a popsat své myšlenky. Proto je velmi důležité **jazyk** rozvíjet již od narození. Mezi běžné vyjadřovací prostředky řadíme mluvení, naslouchání, poslech, čtení a psaní. (Vágnerová Marie, 1996)

Tříletý človíček poznává svět kolem sebe nejen pozorováním, ale hlavně svojí aktivitou, jejíž největší součástí je hra. Z počátku je to hra izolovaná, kdy si děti hrají pouze vedle sebe, a dávají přednost dospělému hráči než svému vrstevníkovi. Až později je hra více promyšlená, díky zapojení kamarádů vznikají nové kontakty mezi vrstevníky. *„Tříletý človíček poznává okolní svět vedle pozorování stále více aktivní činností. Uvědomuje si své já, touží po samostatnosti („já sám, já sama“). Kromě doby spánku, zdá se být neustále v pohybu. Je zvědavý, dokáže se nekonečně ptát.“* (Gruber David, 1993, str. 18)

Vnímání *„Vnímání úzce souvisí s celkovým vývojem dítěte. Čím je dítě motoricky vyspělejší, tím více zkušeností získává, a tím má i větší možnost a příležitost vnímat nové podněty a jevy. Vnímání je také spjato s myšlením. Čím více o věcech a jevech ví, tím dokonaleji je vnímá a diferencuje. Dokonalejším vnímáním a diferenciací získává stále nové vědomosti.“* (Damborská Marie, 1979, str. 210)

Vnímání dětí předškolního věku je typické neschopností aktivní explorační neumí prohlížet jednu část po druhé. Děje se tak z důvodu nejen nezralosti pozornosti, ale i nedostatečnou motivací. Dítě buď vnímá objekt jako celek bez detailů nebo se zaměří jen na detaily. (Vágnerová Marie, 1996)

Fantazie a představivost- V předškolním období má pro děti velký význam. Je spousta věcí, kterým ještě nerozumí, a proto si nesrozumitelnou realitu převedou do jiné, pro ně srozumitelné podoby. Fantazie u dětí je výrazem magičnosti dětského myšlení projevující se konfabulací (dětské lži). Dítě si plete skutečné zážitky s fantazijními představami. Dalším znakem tohoto období je antropomorfismus-polidšťování. Dítě světu rozumí lépe, pokud mu dá lidské vlastnosti. (Vágnerová Marie, 1996)

Paměť - Z počátku je paměť mimovolní, dítě si pamatuje věci bez úmyslu, stačí, když jej něco zaujme. Až v druhé polovině předškolního období pozorujeme úmyslné zapamatování. Paměťové procesy se uskutečňují mechanicky, logickou paměť je třeba rozvíjet. Postupně se rozvíjí rozsah i trvalost paměti. (Šikulová Renata, Čepičková - Brtnová Ivana, 2005)

Pozornost - „*Vývoj pozornosti je závislý na dosažení určitého stupně zralosti CNS .Pozornost je jedním z prostředků regulace psychické aktivity, především poznávacích procesů.*“ (Vágnerová Marie, 2005, str. 255)

Je to psychický stav, který se projevuje soustředěním na jednu věc nebo činnost. Pozornost může být bezděčná – vyvolaná nečekaným podnětem (např. světlo, zvuk), rychle upoutá, ale i rychle mizí. Nebo pozornost záměrná - kterou využíváme k učení nebo pracovním činnostem.

U dětí je důležité pozornost trénovat a prodlužovat, s ohledem na jejich individuální potřeby. Ke zlepšování pozornosti u dětí pomáhá stanovení reálného cíle, motivace, zařazování přestávek, relaxace, střídání různých činností. Pozornost se v průběhu dětství mění, prodlužuje se doba, po kterou se dokážeme soustředit. (Čáp Jan, Mareš Jiří, 2001)

1.4 City a vůle

Pro zdravý vývoj dítěte je důležité, aby vyrůstalo v citově kladném prostředí. „*Na začátku období je dítě přirozeně sobecké a egocentrické, pokládá se za „střed světa“ a očekává s nevinnou samozřejmostí, že bude celý svět sloužit výhradně jeho potřebám a zájmům.*“ (Damborská Marie a kol. 1979, str. 204) Dítě je od narození labilní a impulsivní, je třeba ho vést k ovládnutí a citové kontrole. Díky tomu dochází postupně k citové stabilizaci. Dítě je méně vzrušivé, vyrovnanější. Prohloubení a rozšíření citových vztahů umožňuje především hra, která uspokojuje a ve které zažívá jeden z nových citů- radost. Projevuje se smíchem a velkou tělesnou aktivitou. Čím je dítě starší, tím více radost projevuje slovně. Dále se projevuje sympatie a láska, ale i negativní pocity jako je strach a úzkost.

Strach- nejčastěji se děti bojí neznámých cizích lidí a zvířat. Večerní šero, tma a náhlý výrazný hluk vyvolávají v dětech úzkost. Hledají úkryt v náručí blízké osoby.

Strach a úzkost- Strach má dítě z neznámých věcí nebo zvuků. Čím více poznává své okolí a původce svého strachu, tím víc se bát přestává. (Srp Ladislav, Syrovátková Jaroslava, 1969). V předškolním období začíná dítě objevovat smysl pro humor, začíná rozumět vtipům a pokouší se je reprodukovat dále.

V předškolním věku se začíná osobnost dítěte vyhraňovat. Projevuje se zejména ve společenských vztazích a v citových procesech. Dítě se snaží poznat nové věci, získat nové poznatky, začíná se vyvíjet vůle. Čím je dítě vyspělejší, tím větší sílu vůle dokáže projevit a tedy i požadavky, které na ně klade výchova, je možné mírně stupňovat. Koncem období začíná dítě hodnotit své chování, má už prvky kritičnosti, což svědčí o rozvoji mravního vědomí.

1.5 Dětská kresba

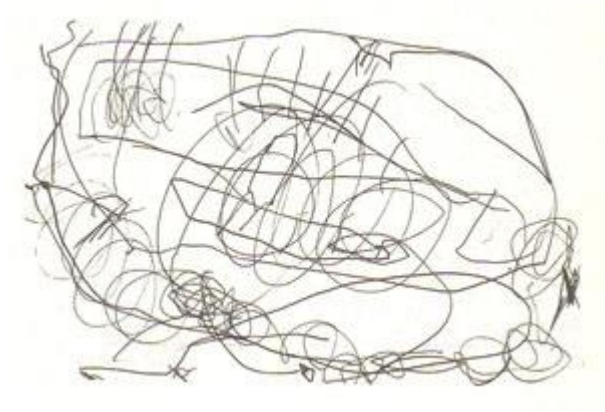
Kresba je komunikační prostředek, svobodná tvorba, která nevědomky vypovídá o dítěti. Nejen o tom, co ho zajímá a cítí, ale kresba vypovídá hodně i o trápení, které jinak nedokáže vysvětlit. Je to včasný diagnostický nástroj, který se používá společně s dalšími např. při psychologickém vyšetření. Dětská kresba neexistuje bez interakce na okolí, potřebuje povzbuzení.

Vývojová stadia kresby

Zanechat po sobě nakreslený obrázek nebo stopu v písku není pro život nezbytně nutná potřeba, ale dětství není jen boj o přežití, je to tělesný a duševní rozvoj. Kresba je vzájemná interakce dítěte s okolím. Svobodné vyjádření myšlenek, radost z tvorby něčeho nového, trvalého. Dětská kresba prochází několika důležitými vývojovými stádii. Znalost těchto stádií nás může případně upozornit na to, že něco není v pořádku ať v rovině tělesného nebo duševního vývoje. (Cognet Georges, 2013)

Stádium čmáranic- 2 roky

V první fázi dítě čmárá, a tak v útlém věku vydává svědectví o svém zmateném "já". Dítě čmárá všemi směry. Pohyb vychází z ramene. Již toto stádium je velmi důležité a může nám leccos odhalit. Spokojené dítě například kreslí silné čáry a snaží se jimi pokrýt co nejvíce místa, zatímco nevyrovnané dítě tužku brzy odhodí. Duševně opožděné děti, nebo děti, které se nesprávně vyvíjí, drží tužku nesprávně (i když v tomto stádiu je ještě příliš brzy na unáhlené závěry vyplývající z tohoto poznatku, protože zatím se dítě vše učí).

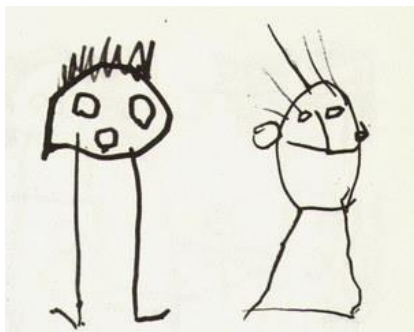
Obr. č 1 čmáranice

Stádium čarání (2-3 roky)

Tomuto období se také říká náhodný realismus. Nastupuje po období čmáranic, napodobuje psaní dospělých a kreslí již se záměrem.

Stádium hlavonožců, univerzálních postav (3-5 let)

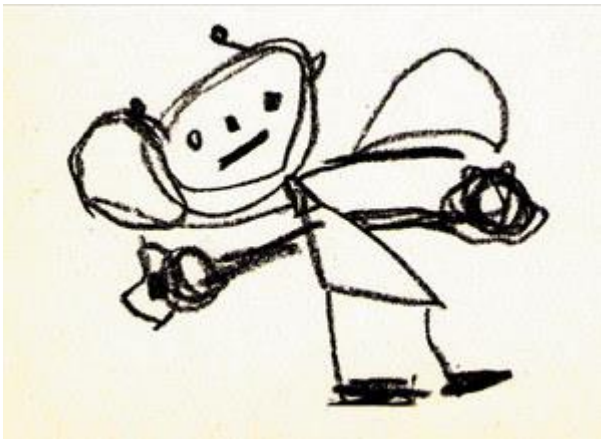
Kolem třetího roku dítě začíná zvládat kreslení a svým obrázkům přikládá určitý význam. Postava je znázorněna kolečkem představujícím hlavu, trup a k němu přiléhají dvě čáry – nohy (později pak přidává ještě další dvě čáry – ruce). Postupně přibývá detailů, v kolečku se objeví ústa, oči, popř. pupek. Kolem pátého až šestého roku se začíná objevovat trup – je znázorněn dalším kolečkem. Postava předškolního dítěte je většinou zobrazena zepředu, ruce mívá v různé výšce. Až kolem šestého roku je tělo postavy úplné a se všemi končetinami. (David Roseline, 2008)

Obr. č. 2 kresba hlavonožce

Intelektuální realismus (5-7 let)

Dítě si uvědomuje, že je součástí širšího okolí a začíná chápat vztahy v okolním světě. Schopnost spolupracovat s vrstevníky se rozvíjí. V tomto věku dítě kreslí to, co cítí a zná. Např. ví, že člověk má dvě oči. I když kreslí hlavu z profilu, nakreslí jí dvě oči. Asi do sedmi let jsou některé obrázky průhledné, za zdí domu tak vidíme maminku vařící oběd, pod oblečením postav "prosvítají" končetiny. V tomto věku je to normální, ale pokud transparentnost přetrvává na kresbách ještě po desátém roce věku dítěte, lze usuzovat na retardaci duševního vývoje.

Obr. č. 3 – kresba postavy

Vizuální realismus (7-12 let)

Asi od sedmi let je již dítě objektivnější a začíná kreslit to, co opravdu vidí. V tomto období dochází také k velkému skoku – dítě začíná zobrazovat postavu z profilu. Postava je již kompletní, s krkem a všemi detaily. Kreslí již i pokrývku hlavy a i oblečení je detailnější. Kolem osmého roku dítě zobrazuje postavu i v pohybu. Dítě zatím objekty nepřekrývá. Má-li namalovat dva lidi, či koně, řadí je za sebou na základovou linku („čára země“ a existuje tu i „čára nebe“). Tento způsob zobrazení vyjadřuje malou zkušenost s objemem a hmotou a také souvisí s rozvojem psaní. (Davido Roseline, 2001)

Obr. č. - 4 Kresba z profilu

Toto jsou stručně popsána jednotlivá stadia kresby, ale nakreslený obrázek nám o dítěti může říci mnohem víc. O dítěti nám leccos může prozradit třeba barevnost obrázku, každá barva leccos znamená, např.:

- **Černá barva** může signalizovat úzkost, deprese. Ale také může znamenat, že se dítěti jen líbí, jak díky černé barvě je vše zvýrazněné.
- **Červená** – Dítě do šesti let používá červenou často, pokud ale jako dominantní barva přetrvává i po šestém roce, může ukazovat na agresi a nedostatečnou kontrolu emocí
- **Modrá** – Děti, které dávají přednost modré před červenou, by měly lépe ovládat své chování, pokud přetrvává i po šestém roce jako výhradní barva, upozorňuje na přílišnou sebekontrolu.
- **Zelená** – Použití je srovnatelné s modrou a odráží spíš sociální vztahy
- **Žlutá** – Bývá velmi často používána samostatně nebo v kombinaci s červenou-může ukazovat na závislost na dospělém.
- **Hnědá** – Stejně jako ostatní tmavé nevýrazné barvy (a někdy i žlutá) odráží hnědá barva špatnou rodinnou situaci i problematické sociální začlenění dítěte. Tuto barvu též s oblibou volí umíněné děti.
- **Fialová** – Je barvou neklidu a malé děti ji používají jen zřídka. Často se vyskytuje ve spojení s modrou a prozrazuje úzkost. Je používána hlavně v obdobích obtížné adaptace. (Davidu Rose line, 2001, Šicková-Fabrici Jaroslava, 2002)

2. Výtvarné a tvořivé činnosti v oblastech rámcového vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání

Výtvarná činnost umožňuje dítěti poznávat různé předměty, materiály. Při vytváření jednotlivých projektů se u dítěte rozvíjí představivost, nápaditost a hlavně radost z výtvarného projevu.

Při výtvarné výchově se dítě učí samostatnosti, rozhodnosti a plánování. Musí si předem rozmyslet, co a jak bude vytvářet a jaké pomůcky k tomu bude potřebovat. Nejvýznamnějším zážitkem je pro dítě zážitek z tvorby, který jej motivuje k dalšímu tvoření, poznávání a tím rozvoji estetického vnímání a sebedůvěry. (Vondrová Petra, 2005)

Každá mateřská škola má široké možnosti, jak propojit výtvarnou a tvořivou výchovu s environmentální výchovou tak, aby byla skutečně efektivní. Proto je velmi důležité zpracovat kvalitní vzdělávací nabídku, s promyšlenými cíli a vhodnými metodami, které povedou ke změně chování dětí a jejich postojů.

V rámci rámcového vzdělávacího programu se jednotlivé oblasti prolínají a díky rozpracovaným tématům poskytují pedagogům možnost k vzájemnému propojení konkrétních témat. Člověk si během života vytváří vztahy, podle kterých je i rozdělen rámcový vzdělávací program, který tvoří propojený celek. Je to oblast biologická, psychologická, interpersonální, sociálně-kulturní a environmentální, ze kterých jsou odvozené jednotlivé vzdělávací oblasti-dítě a jeho tělo, dítě a svět, dítě a psychika, dítě a společnost, a dítě a ten druhý.

Rámcový vzdělávací program je nový systém kurikulárních dokumentů, které vymezují závazné rámce vzdělávání pro jednotlivé etapy

– předškolní, základní a střední. Tento dokument je přístupný pro pedagogickou i nepedagogickou veřejnost.

Zdůrazňuje klíčové kompetence, formuluje očekávanou úroveň vzdělání v jednotlivých etapách a stanovuje podmínky průběhu a ukončování vzdělávání. Jednotlivé školy si vytváří tzv. školní vzdělávací programy, podle kterých se uskutečňuje vzdělávání. Nápomocí jim může být tzv. manuál, který rozpracovává jednotlivé části Školní vzdělávací program s konkrétními příklady. Mimo jiné také rámcový vzdělávací

program určuje odpovídající podmínky pro vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami.

Úkolem předškolního vzdělávání je vhodně doplnit výchovu z rodiny. Pomoci dítěti v mnohostranném vývoji, chápání okolního světa a motivovat jej k dalšímu poznávání a učení tak, aby se dítě stalo jedinečnou, soběstačnou a cílevědomou osobností s dostatkem sebedůvěry.

Podle rámcového vzdělávacího programu předškolního vzdělávání by měly být výtvarné činnosti součástí programů v mateřských školách realizovaných formou integrovaných bloků, které naplňují nejen rámcové cíle.

Cíle:

- rámcové cíle – vyjadřují univerzální záměry předškolního vzdělávání
- klíčové kompetence - představují výstupy, resp. obecnější způsobilosti, dosažitelné v předškolním vzdělávání
- dílčí cíle - vyjadřují konkrétní záměry příslušející té které vzdělávací oblasti
- dílčí výstupy – dílčí poznatky, dovednosti, postoje a hodnoty, které dílčím cílům odpovídají

Vzdělávací cíle

Dítě a jeho tělo

- rozvoj pohybových dovedností, zdokonalování dovedností v oblasti hrubé i jemné motoriky

Dítě a jeho psychika

- rozvoj řečových schopností a jazykových dovedností -vnímání, naslouchání, porozumění, vyjadřování

- rozvoj tvořivosti, fantazie a představivosti

Dítě a ten druhý

- seznámení s pravidly chování ve vztahu k druhému

- posilování prosociálního chování ve vztahu k ostatním lidem

Dítě a společnost

- poznávání pravidel společného soužití

- rozvoj schopnosti žít ve společenství ostatních lidí (spolupracovat, spolupodílet se)

Dítě a svět

- pochopení, že změny způsobené lidskou činností mohou prostředí chránit a zlepšovat, ale také poškozovat a ničit.

(<http://www.nuv.cz/t/rvp-pro-vseobecne-vzdelavani>)

2.1 Cíle výtvarné a tvořivé činnosti

Mezi základní výtvarné prostředky ve výtvarné výchově můžeme řadit:

- výtvarné prvky jako jsou linie, barvy, tvary,...
- výtvarné techniky - kresba, malba, modelování,...
- výtvarné nástroje - tužka, pastelka, voskovky, štětce, nůžky,...
- výtvarné materiály papír, textil, modelovací hmoty – plastelína, keramická hlína,...

Výtvarné činnosti jsou prostředkem naplňování rámcových cílů i celé řady cílů oblastních. Výtvarná výchova má své specifické cíle, které jsou na stránkách www.RVP.CZ formulovány takto:

- *„rozdíjet fantazii, kreativitu*
- *výtvarnou formou si osvojuvat okolní skutečnost, vztahy mezi lidmi a věcmi i vzájemné souvislosti*
- *rozdíjet elementární grafickou zručnost a výtvarné technické dovednosti*
- *seznámit se s různými formami umění*
- *rozdíjet estetický cit ke svému okolí (k předmětům denní potřeby ve vztahu k umění i přírodě)*

Konkrétně jde o to, aby dítě:

- *získalo schopnost vyjádřit své představy kresebnou i malířskou formou či formou modelování*
- *zobrazovalo bez předchozího předkreslování a přímo kreslilo či malovalo na papír nebo jiný podklad a využilo celou plochu podkladu*
- *bylo seznámeno s mícháním barev, nebálo se práce s detailem*
- *získalo zájem o výtvarné umění, architekturu, design*

- *naučilo se vnímat přírodní tvary, pracovat s přírodními materiály*
- *nebálo se tvorby s atypickými materiály, pomůckami i nástroji*
- *bylo seznámeno se současným uměním, vybranými umělci, výtvarnými směry“*

(<http://clanky.rvp.cz/clanek/c/P/238/pojeti-vytvarne-vychovy-v-ramcovem-vzdelavacim-programu-pro-predskolni-vzdelavani.html/>)

2.2 Výtvarné techniky a netradiční materiál

V současné době je velké množství výtvarných technik, nástrojů a materiálů, k čemuž přispívá široká nabídka výtvarných potřeb na trhu, ale i využívání a objevování stále nových a nových netradičních výtvarných prostředků. Už malé děti si samy ozvláštňují každodenní obyčejné věci například tím, že kreslí prstem na orosené sklo v autobuse, otiskují dlaně, chodidla či celá těla do sněhu atd. Ve výtvarné výchově jim můžeme nabídnout další zvláštní, pro ně dosud nepoznané, techniky například otiskování, muchlání, prosakování,.... Zajímavý materiál pro práci nám poskytuje samotná příroda – můžeme kreslit klacíkem do písku, hlíny, opálenou větvičkou na papír nebo si vyzkoušet psaní husím perem. Nápaditě můžeme využít zbytků papíru, textilní odstřížky, knoflíky, spínátka, zipy, staré fotografie, letáky, obaly od zboží nebo odpadový materiál. Netradiční instrumenty, materiály a techniky tvoří základ pro nová pojetí výtvarné výchovy. (Roeselová Věra, 1996)

2.3 Formy práce s dětmi

Dítě se začíná učit tím, že napodobuje činnost dospělého, jak se chová v běžném životě. Už i J.A. Komenský upřednostňoval přirozenou metodu vzdělávání založenou na vzájemné komunikaci. V 19. stol. J.F.Herbart (1776-1841) založil didaktické postupy založené na analýze psychických projevů. V posledních desetiletích 20. století se objevují alternativní metody, které rozvíjejí aktivitu žáků, individualitu, kolektivní učení, poskytující prostor pro tvořivé učení. (Skalková Jarmila, 2007) Je jen v rukou pedagoga, kterou techniku a v jaké míře použije. Záleží jen na jeho kreativitě. Výběr metod, ze kterých pedagog může vybírat je několik, pro ukázkou uvádím ty, které se dají použít v mateřské škole:

- Metoda slovní- zahrnuje vyprávění, rozhovor, diskuzi, dialog...nejčastěji používaná metoda, která děti zaujme a připraví je na činnost, kterou mají dělat. Musíme dát pozor na to, aby popis nebyl příliš dlouhý. Dítě v předškolním věku neudrží dlouho pozornost.
- Metoda demonstrační-do této metody patří používání didaktických pomůcek a pozorování (např. tání ledu...) Pro děti v mateřské škole je tato metoda velmi důležitá, aby si vše mohli prohlédnout, osahat si a díky tomu si to i zapamatují. (Maňák Josef, 1995)
- Metoda praktická- sem řadíme nácvik pohybových a praktických dovedností. Rozumový vývoj dítěte jde v souladu s pohybovým vývojem. Proto je důležité, rozvíjet dítě ve všech oblastech vývoje. Učíme dítě samostatnosti a podporujeme individualitu dítěte. Snažíme se poskytnout mu co nejširší prostor, aby mohlo vyjádřit své myšlenky, zážitky v klidu, beze spěchu.
- Metoda motivační, fixační a aplikační - tyto metody se objevují při každém učení,-nejprve se musí dítě motivovat k tomu, aby se chtělo učit, potom následuje vlastní učení a nakonec upevnění získaných dovedností, aby je dítě mohlo použít v běžných situacích.
- Metody aktivizující- do této metody patří hlavně situační a spontánní učení, díky kterým se děti učí hrou novým věcem. Díky praktickým ukázkám životních situací se můžou děti připravit na to, co je v životě může potkat (hra na prodavače, řezníka ale i tátu nebo babičku). (Maňák Josef, 1995)

-

3. Environmentální výchova

Environmentální výchova by měla pomocí hry učit děti k ochraně životního prostředí, probouzet citový vztah k přírodě, k výtvarům lidské práce a tím poskytnout nezbytné informace o tom, jaké následky může mít nesprávné chování člověka k přírodě.

Aby se výchovné cíle podařilo naplnit, je důležité vytvářet podnětné prostředí pomocí např. zážitkového učení s podporou výukových materiálů. (Horká Hana, 1996)
Čím silnější emoční zážitek dítě prožije, tím větší má touhu ho nějak výtvarně ztvárnit. (Jančaříková Kateřina, 2010)

Jančaříková (2012) definuje environmentální výchovu jako veškeré výchovné a vzdělávací úsilí, jehož cílem je především: zvyšovat spoluzodpovědnost lidí za současný i příští stav přírody a životního prostředí, rozvíjet tvořivost, citlivost a vstřícnost lidí k řešení problémů péče o přírodu, utvářet ekologicky příznivé hodnotové orientace, které kladou důraz na dobrovolnou střídmost a na nekonzumní kvality lidského života, hledat ekologické krize a cesty k jejich řešení. (Jančaříková Kateřina, 2012)

Podle Leblové (2012) environmentální výchova vychovává k odpovědnému vztahu k přírodě a k pochopení její nenahraditelné ceny pro život všech, věnuje se nejen budování správných hodnot, postojů a kompetencí v péči o přírodu, ale také připravenosti k angažovanému jednání. (Leblová Eliška, 2012)

3.1 Co všechno se může díky recyklaci vyrobit

Každý z nás má v podvědomí, že musíme třídit odpad. Samozřejmě že tím ulehčujeme planetě a díky recyklaci se vyrábějí ze starých věcí nové, ale jaké? Hlavně mne napadá na papír, ten je asi nejznámější, ze skla skleničky, ale co dál? Např. z 50ti PET láhví se může vyrobit jedna fleecová bunda, z nápojových kartonů se lisují stavební desky, z plechovek od nápojů vznikají šperky a mnoho dalšího.

(<http://www.trideni.cz/mapa-stranek>)

4. Odpadní materiál

Odpadní materiál byl problémem i v minulosti, vždy vystávala otázka, kam s tím. Kdysi se odpady vyhazovaly z oken a válely všude po ulicích. Nyní se buď odpadový materiál ukládá na skládky, kde však hrozí kontaminace okolní půdy a vody. Nebo se odpad spaluje, výhodou je vznik tepla, ale do ovzduší mohou unikat nebezpečné látky. (Matějček Tomáš, 2007)

V současné době není problém, si cokoliv koupit. To, co už nám neslouží vzít a vyhodit do koše- společnost užívá konzumní styl života.

Všechno zboží, hlavně potraviny, je zabaleno v obalu, např. ve folii, krabici, kartonu..., které nařizují hygienické normy. Tolik, druhů, tvarů, barev, materiálů-to vše nám může pomoci rozprodit nejen dětskou výtvarnou fantazii, ale i pomoci ekologii.

Proto je velmi důležité, aby už i děti věděly, proč je důležité třídít odpad a co se poté s ním děje.

Pokud je odpad roztříděný, můžeme s ním nadále pracovat- recyklovat, znovu obnovovat. Např. díky tomu, že staré a popsané sešity dáme do správného kontejneru nebo je prodáme do sběru, vzniknou sešity nové. Papír se dále zpracovává, rozmočí se, očistí, mechanicky i technicky se upraví a nakonec z něj vznikne opět nový, čistý list papíru-tomuto se říká recyklace. Pokud však odpad neroztřídíme, dojde k jeho slepení a znečištění, kvůli kterému se již nedá nijak dále použít. Ale i recyklace má svá úskalí, nedá se dělat neustále. Např. papír lze recyklovat max. 6x, ale s každou recyklací se kvalita papíru zhorší. Z posledních dvou přeměn vzniká již nekvalitní papír využitelný jen na výrobu proložek na vajíčka nebo toaletního papíru. Podle statistik průměrná domácnost za rok vyprodukuje 200-300kg na jednoho člena. (Matějček Tomáš, 2007)

Dělení odpadního materiálu

4.1 PAPÍR

Papír patří do modrého kontejneru. Průměrná česká domácnost ho průměrně vyprodukuje nejvíc ze všech tříděných odpadů. Nejsnazším způsobem, jak se zbavit starého papíru je vyhodit jej do modrého kontejneru nebo jej prodat ve sběrných surovinách, kde podle druhu a roztřídění dostaneme i finanční odměnu.

Obr. č .5 - značky

Do modrého kontejneru patří například:

časopisy, noviny, sešity, krabice, papírové obaly, cokoliv z lepenky nebo knihy.

Obálky s fóliovými okénky sem můžete také vhazovat. Nevadí ani papír s kancelářskými sponkami. Zpracovatelé si s nimi umí poradit. Bublínkové obálky vhazujeme pouze bez plastového vnitřku.

Do modrého kontejneru nepatří:

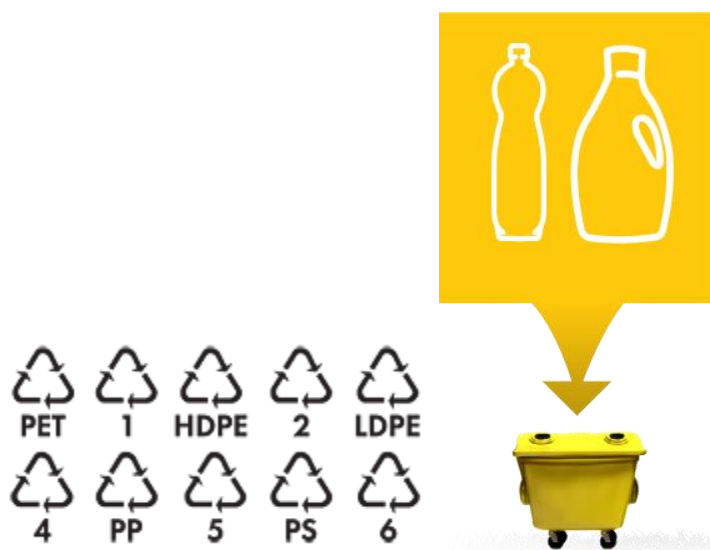
celé svazky knih (vhazovat pouze bez vazby, ve větším počtu patří na sběrný dvůr), uhlový, mastný nebo jakkoliv znečištěný papír. Tyto materiály nelze už nadále recyklovat. Pozor, použité dětské pleny opravdu nepatří do kontejneru na papír, ale do popelnice.

(<http://www.jaktridit.cz/cz/co-se-deje-s-odpadem/recyklace-a-vyuziti-papiru>)

4.2 PLAST

Plasty se vyskytují nejen v domácnosti ale i např. v automobilovém průmyslu nebo ve stavebnictví. V českých domácnostech se nejčastěji vyskytují plasty v podobě lahví nebo kelímků, které zabírají nejvíce místa

Plasty patří do žlutého kontejneru sešlápnuté a tím zbavené přebytečného vzduchu.

Obr. č. 6 – kontejner na plasty

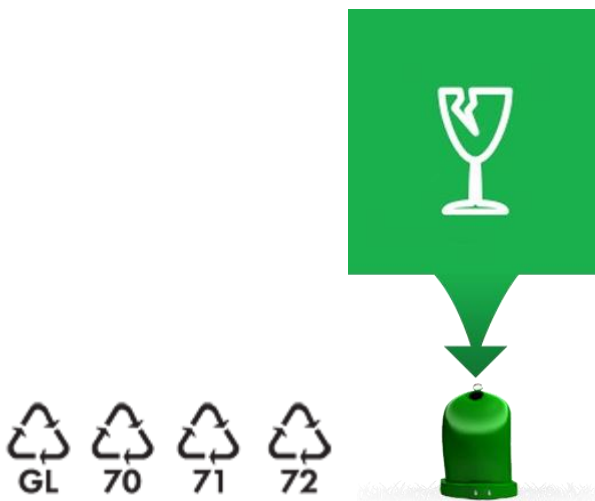
Kromě PET láhví tam patří ještě folie, sáčky, plastové tašky, obaly od pracích a čistících přípravků nebo i pěnový polystyren.

Recyklované plasty mají široké použití. Pěnový polystyren se používá do izolačních tvárnic dalších tepelných izolací. Neroztříděné plasty se zpracovávají na stavební a zahradní prvky jakou jsou ploty, zatravňovací dlažba, protihlukové zábrany či zahradní kompostéry. Z vytříděných PET lahví se vyrábějí technická či textilní vlákna a z nich pak koberce nebo oděvy případně nové láhve, vázací pásy, apod. Plastové sáčky, fólie

nebo tašky se převážně regranulují a následně slouží k výrobě nových fólií.
(<http://www.jaktridit.cz/cz/co-se-deje-s-odpadem/recyklace-a-vyuziti-plastu>)

4.3 SKLO

Sklo se díky svým tavícím vlastnostem dá velmi dobře recyklovat. Proto je důležité odpad třídit správně. Sklo se vhazuje do zeleného nebo bílého kontejneru. Pokud máme k dispozici oba, tak barevné sklo dáme do zeleného a čiré sklo do bílého kontejneru. Z vytříděného skla se vyrábí nejčastěji obalové sklo - lahve na minerálky, alkohol, pivo a jiné skleněné výrobky. Sklo se dále používá pro výrobu tepelných izolací – skelné vaty a pěnového skla nebo jako přísada do speciálních druhů betonů a do brusných hmot.

Obr. č. 7 – kontejner na sklo

Nepatří sem však keramika, porcelán, autosklo, zrcadlo nebo třeba drátované sklo.
(<http://www.jaktridit.cz/cz/co-se-deje-s-odpadem/recyklace-a-vyuziti-skla>)

PRAKTICKÁ ČÁST

Pomocí této práce bych chtěla v dětech vzbudit zájem o recyklaci a o ochranu přírody. Vyzkoušet, jestli díky tomu, že byly dětem poskytnuty informace o recyklaci, třídění odpadu a jeho zpětném využití, se změní jejich postoj ke třídění odpadu. Ukázat dětem ještě třetí možnost, jak využít odpadové materiály. Kromě vyhození do koše, recyklace, je zkusit použít při výtvarných a tvořivých činnostech. Do praktické části jsem vybrala techniky, které se dají použít i v praktickém životě. Všechny uvedené činnosti s dětmi vyzkouším. Inspiraci jsem čerpala na internetu a v knihách. Našla jsem mnoho obrázků výtvorů bez metodického postupu nebo určené pro starší věkovou kategorii. Vytvořila jsem tedy vlastní metodický postup pro děti předškolního věku v širším slova smyslu, tj. od tří do šesti let.

5. Použité metody výzkumné studie

Výzkumná studie

Výzkumnou studii budu ověřovat pomocí metody pozorování a pořizováním fotografické dokumentace. Pozorování je metoda, kterou Chráska charakterizuje jako: *„Pedagogické pozorování je nejstarší a nejrozšířenější metodou získávání dat o pedagogické realitě.“* (Chráska Miroslav, 2007, str. 151) Pozorování znamená sledování činností lidí s následnou analýzou a vyhodnocením. Před vlastním pozorováním je důležité uvědomit si, co a jak budeme pozorovat. (Gavora Peter, 2000) Pozorování podle Chrástky (2007) dělíme na pozorování přímé, skryté nebo zjevné. Podle délky trvání buď dlouhodobé, nebo krátkodobé. V mateřské škole Žabovřesky jsem při své práci použila dlouhodobou přímou techniku pozorování. Všechny činnosti jsem vykonávala společně s dětmi během celého dne jako přímý pozorovatel. Pozorovala jsem nejen jejich reakce a nápady, ale i jejich připomínky, ze kterých jsem si dělala poznámky. Na základě poznatků a hodnocení jednotlivých činností jsem plánovala další práci pro děti, přizpůsobenou jejich individuálním možnostem. (Chráska Miroslav, 2007)

Charakteristika zkoumaného souboru

Zkoumaným souborem byly děti v jednotřídní mateřské škole Žabovřesky. Mateřská škola se nachází ve středu malé vesničky jménem Žabovřesky. Ve třídě bylo zapsáno 21 dětí ve věku od 2 do 6 let, v zastoupení 15 chlapců a 6 dívek. Ve školním roce 2013 - 2014 nastoupila v září více než polovina nových dětí, většina mladších než 3 roky, proto byl nutný delší čas na jejich adaptaci. Nedaleko školky se nachází kontejnery na tříděný odpad, kam děti chodí vyhazovat to, co jsme ve školce vytřídili a již nijak nepoužili do výtvarné výchovy. Asi tak 500m od mateřské školy se nachází mlýn, který je nově zrekonstruovaný s maximálním využitím recyklovaných a přírodních materiálů - dřevostavba zateplená kombinací starých PET láhví a novinami. Uvnitř se nachází starý, plně funkční tkalcovský stav, na kterém paní domu tká ze starých koberců a přízí koberce a látky nové. Manžel vyrábí dřevěné zvukové hudební nástroje pro děti. Venku je udělaná přírodní čistička vod s použitím různých druhů písku a kamenů a nesmí chybět velká zahrádka. Sem s dětmi chodíme velmi často, nejen že se vždy dozvíme a naučíme spoustu nových věcí, ale děti zde poznávají, že proto, aby mohly dobře žít, nepotřebují nové věci. Ale díky své tvořivosti a vynalézavosti, mohou ze starých nepotřebných věcí udělat něco originálního a krásného.

Realizace výzkumné studie

Do mateřské školy jsem si vybrala několik nápadů na využití odpadového materiálu, které jsem i prakticky vyzkoušela. Byl to dlouhodobý projekt, který trval po celý školní rok. (září 2013 - červen 2014) Zaměřila jsem se na méně známé výrobky, které jsem s dětmi vyzkoušela. Pracuji v jednotřídní smíšené mateřské škole, kde výtvarná výchova probíhá každý druhý týden. S kolegyní máme rozdělené činnosti, já se věnuji výtvarné výchově a dramatisaci, ona zpěvu a rytmizaci. Všechny činnosti zvládly děti bez problémů dokonce i malé děti. U některých činností potřebovaly sice více pomoci, ale všechny děti to velmi bavilo. Zpočátku byli rodiče zaskočení z toho, co děti měly nosit do školky a byli spíše proti tomu, ale když viděli, jak úžasné výtvary si děti domů nosily, začalo je to zajímat čím dál víc. Společně jsme vyhledávali další návrhy, jak se ještě jinak dá s odpadovým materiálem pracovat. S výtvarnou inspirací mi velmi pomohl internet, hlavně stránky pinterest.cz a předškoláci. Většinou jsem využila

jen obrázkové motivace, a metodický postup jsem si vytvořila tak, aby práci zvládly děti od tří do šesti let.

Na ukázkou uvádím použití těch nejběžnějších materiálů, které má každý z nás doma připravené na vyhození, např. papír- kartony, ruličky od toaletního papíru, krabice od mléka...Z plastů jsou to PET láhve a mikrotenové sáčky nebo stará CD. Při realizaci výzkumné studie jsem se zaměřila na vlastní aktivitu dětí, jejich kreativitu, nadšení, zapojení do práce a použití barev.

Nápadů je velmi mnoho, stačí si jen udělat trošku času a tím pomoci naší planetě. Všechny práce jsem s dětmi vyzkoušela a pro malé děti zjednodušila. I když občas jsem s tím měla opravdu hodně práce, tak i ty nejmenší děti s pomocí nás dospělých si domů odnášely krásné výrobky a hlavně pocit, že to samy zvládly.

5.1 Výrobky z plastových lahví

Kolem nás je velké množství plastových lahví rozmanitých tvarů, barev, velikostí. Petláhve se dají jednoduše stříhat, barvit, nahřívát. Díky těmto a dalším vlastnostem se dají využít lahve na kreativní vyrábění.

Střiháním si dítě procvičí jemnou motoriku- stříhání nůžkami, sypaní země, provlékání provázku.

Povíme si o tom, co všechno se dá z PET láhve vyrobit, jak tím pomáháme Zemi. Ukážeme si možnost různého použití tohoto materiálu.

Výroba květináčů:

Co budeme potřebovat: PET láhve, nůžky, modelářský nůž, kousek prkna na pověšení, 6ks hřebíčků, zem, semínka, akrylové barvy

Náročnost: tato práce je náročná, proto bych ji doporučila předškolním dětem, mladší děti ji zvládnou také ovšem s pomocí učitelky (přibití lahve k prkénku)

Obr. č. 8 – plastové květináče

Jak na to: Z omyté a osušené PET láhve odstříhneme vrchní část, cca 15cm od hrdla. Potom si lihovou fixou nakreslíme obdélník o rozměrech 8x8cm, který si nůžkami opatrně vystříhneme. Tím nám vznikne výklenek pro květ kytky. Takto připravené lahve si pomalujeme zvenku akrylovými barvami a dozdobíme si je podle své představivosti. Po zaschnutí květináče opatrně pomocí děrovačky uděláme dírky, abychom tudy mohli protáhnout provaz, na konci uděláme uzlíky. Díky tomu si budeme moci květináče kamkoliv pověsit. Teď už jen dovnitř nasypeme zem, zasejeme klíčky. Doma si tyto květináče můžou děti kamkoliv pověsit nebo s tatínkem přibít. Dozvíme se o životě rostlin, co všechno potřebují, aby mohly žít. Každé dítě si ho zkusí samo vyrobit, můžeme také pozorovat, jak rostlina roste.

Reflexe: Do této činnosti se zapojily všechny děti, malým dětem jsme PET láhve do požadovaného tvaru vystříhly my učitelky, větší děti si je vystříhly samy. Kdo chtěl, mohl si své květináče vymalovat podle představivosti. Této možnosti využila téměř všechna děvčata. Nejvíce používala syté, pastelové barvy. Jako podkladová barva byla nejvíce bílá nebo žlutá a na ní barevné květy nebo různé tečky a čárky. Starší děti mohly využít zbytky odstřižených lahví, které si vystříhly do různých tvarů (květy, pruhy...) a nad svíčkou je nahřály. Díky tomu se jim stočily a získaly lesklý vzhled. Pomocí tavné pistole jsme květy připevnili na lahev. Této techniky využili jak chlapci, tak i dívky. Po osázení bylinami a květinami jsme mohli pozorovat, nejen růst rostlin od malého klíčku po velkou rostlinu, ale i dozvědět se o nich mnoho zajímavého.

Úprava pro malé děti: Dětem, které do této činnosti jít nechtěly, protože se bály, že to nezvládnou, jsme práci zjednodušily. Petláhve jsme předem odstříhly do požadovaného tvaru. Děti měly možnost si je barevně vyzdobit. Této možnosti

u malých dětí využila jen 2 děvčata. Po nakreslení a zaschnutí barev jsme dětem připravené lahve přibili k prkénku. Děti si je naplnily zemí a zkusily si samy zasadit rostlinu. Komu to nešlo, tak jsme pomohly.

Na co si dát pozor: Ne každá petláhev se na květináč dá použít. Ideální jsou hladké, kulaté lahve bez zúžení jako jsou např. lahve od Coca-Coly. Dá se použít i značka Korunní, ale např. Dobrá voda se mi kvůli zúžení uprostřed neosvědčila.

Korálky už se nevysypou...

Co budeme potřebovat-vrchní část PET láhve, pevný igelitový sáček (ideálně sáček do mrazáku), nůžky, gumičku, náplň do sáčku - korálky, hrách, krupice...

Obtížnost- Tato práce je určena všem dětem, starší děti si mohou petláhev samy odstříhnout, mladším to připravíme

Jak na to- Vezmeme si petláhev, kterou odřízneme cca 2cm od okraje tak, aby nám zůstal kousek láhve s víčkem. Odšroubujeme víčko a vnitřkem protáhneme igelitový sáček, který upevníme gumičkou pod spodní lem láhve. Teď už stačí jen takto připravený sáček naplnit a je hotovo.

Obr. č. 9. – pytlík na korálky

Reflexe: Z počátku se malé děti zapojit nechtěly a jen pozorovaly. Nakonec se ale zapojili všichni. Starší děti tato činnost moc nezaujala, bylo to pro ně prý moc lehké, takže to měly i velmi rychle hotové. Děti tuto činnost zvládly na výbornou, šlo jim to velmi rychle, od té doby již po třídě nejsou žádné vysypané korálky. Možná více než děti ocenili tento nápad rodiče.

Úprava pro malé děti: Tříleté děti nemají tolik síly, aby zvládly láhev odstříhnout. Proto je lepší, jim toto připravit. Dětem ještě okraj láhve opálíme

Na co si dát pozor? - Je lepší zvolit pevnější a užší pytlík, který déle vydrží a tak lehce se neprotrhne. Pokud zvolíme široký pytlík (klasický sáček, do kterého si dáváme např. v obchodě zeleninu), může se nám stát, že „ucpe“ otvor a budou se nám dovnitř špatně sypat korálky. Odstříhnutá část láhve bývá ostrá a mohlo by hrozit roztržení sáčku, proto je vhodné opatrně například nad svíčkou opálit okraje, které se díky tomu zaoblí.

Květináč kočička

Co budeme potřebovat? Starou PET láhev 1,5-2l, lihovou fixu, nůžky, akrylové barvy, květinu v malém květináči

Obtížnost: Tato činnost je určená pro všechny děti

Obr. č. 10 – květináč kočička

Jak na to? Z omyté PET láhve sundáme etiketu. Pomocí lihové fixy si nakreslíme na láhev kočičí ouška, cca 3 cm od sebe. Fixou nakreslíme dokola čáru, abychom věděli, kde máme stříhat. Jakmile budeme mít nakresleno, nůžkami lahev odstříhneme, nesmíme zapomenout, že musíme nechat uši. Připravenou lahev s ušima celou natřeme neředěnou akrylovou barvou. Necháme zaschnout a postup zopakujeme, aby byla barva krásně sytá. Po zaschnutí domalujeme vnitřek oušek růžově, černou barvou nakreslíme oči, nos a ústa. Do hotového květináče vložíme připravenou kytku.

Úprava pro malé děti: Malým dětem pomůžeme tím, že jim kočku předem vystříhneme. Zbytek už děti zvládnou samy.

Reflexe: Do této činnosti se zapojily všechny děti. Některým dětem šla lahev stříhat obtížněji, ale zvládly to. Když velké děti stříhaly, malé si vybíraly barvy. Nejčastěji si volily bílou a žlutou barvu. Některé si zvolily zaječí uši a namalovaly místo kočky

zajíčka. Než zaschla barva, děti si vybraly kytku, kterou si dají do květináče. Na dětech bylo vidět nadšení, že dělaly něco nového, neznámého a výsledek byl fantastický.

Na co si dát pozor? Musíme pořádně odmastit lahev, jinak nám nechytne barva a bude dělat mapy. Snažíme se vybrat lahev, s co nejširší spodní částí, aby se nám dovnitř vešel květináč.

5.2 Výrobky a CD

Každý má doma stará CD, která jsou již nějakým způsobem buď poškrábaná, nebo dokonce poničená. Pokud bychom je chtěli zodpovědně recyklovat, museli bychom od sebe oddělit vrchní obal od spodního plastu. Dá to ale více práce, než si z CD něco krásného vyrobit:

Podtácek na čaj

Co budeme potřebovat? CD, ubrousek s motivy podle Vašeho výběru, lepidlo (Herkules), bezbarvý lak, akrylovou barvu, štětec, nůžky

Náročnost: Práce s ubrouskem vyžaduje jemnost a dobrou koordinaci pohybů, proto bych tuto činnost zvolila pro děti ve věku 5ti let.

Obr. č. 11 - podtácek

Jak na to? Nejprve si rozmyšlíme, jaké motivy z ubrousku nebo jakou jeho část použijeme. Na vybraný ubrousek si obkreslíme tvar CD, který si odstříhneme. Je-li ubrousek vícevrstevný, oddělíme vrchní (tj. potištěnou) vrstvu od ostatních. Pokud chceme nanést na CD pouze jednotlivé obrázky, můžeme natřít CD podkladovou barvou, na níž obrázky lépe vyniknou. Až podkladová barva zaschne, naneseme na ni lepidlo tam, kam chceme umístit obrázky. Pokud jsme podkladovou barvu nepoužili,

lepidlo nanese přímo na povrch CD. Na lepidlo přikládáme postupně obrázky a štětcem nebo prsty je uhlazujeme. Děláme to směrem od středu k okraji, aby nám na ubrousku nevznikaly nevzhledné vroubky a opatrně, abychom obrázky nepotrhali. Obrázky přetřeme ještě jednou lepidlem, aby lépe přilnuly, a necháme ho zaschnout. Pro větší odolnost můžeme obrázky po zaschnutí lepidla ještě přetřít bezbarvým lakem. Ten rovněž necháme zaschnout. Pokud jsme nanесли na CD část ubrousku větší než je plocha CD, přečnívající ubrousek po obvodu cd odstříhneme. Je-li třeba, zahladíme pak okraje CD ještě lepidlem nebo lakem: Kdo má možnost může pro větší trvanlivost zalaminovat.

Úprava pro malé děti: Práce s ubrouskem není vhodná pro malé děti. Ubrousek je hodně jemný a snadno se trhá. Pro malé děti jsem zvolila natisknutý obrázek, např. fotku, kterou jsem jim vystříhla podle CD. Nalepit ji již nebyl pro děti problém.

Reflexe: Pracovali jsme v malých skupinkách. Děti měly na výběr z několika motivů. Každý měl k dispozici 1 CD. Bohužel, čím více měly na výběr, tím hůře se jim rozhodovalo, který obrázek si vybrat. Stříhání ubrousku už problém většinou nedělalo. Horší bylo oddělování jednotlivých vrstev ubrousků, ale s pomocí dospělého se to povedlo. Bála jsem se lepení. Dětem to šlo celkem dobře, ale musely dávat pozor, aby nalepily obrázek přesně na CD. Nanese vrchní vrstvy lepidla bylo hodně obtížné, dětem na papíru vznikly vlnky, ale to nevadilo. Děti to nakonec moc bavilo. Odpoledne si děvčata dodělala ještě další podtácky a napadlo je, že by mohla použít svou vlastní fotku. Od té doby kombinujeme při tvoření fotku i ubrousek. Všechny děti se hrdě chlubily rodičům, jak mají krásné podtácky.

Na co si dát pozor? Pokud špatně oddělíme od sebe horní vrstvu ubrousku, může se nám stát, že se nám oddělí až na CD při nanášení lepidla a tím se nám zmačká.

Myšky z CD

Co budeme potřebovat? Staré CD, barevný papír, víčko od petlahve, černou fixu (permanentní fix na CD), nůžky, lepidlo, černý papír, stužku, tavnou pistoli

Náročnost: Tuto činnost zvládnou všechny děti

Obr. č. 12. – myš z CD

Jak na to? Nejprve si rozmyslíme, jak bude naše myška vypadat. Připravíme si nos - může být vystřižený z barevného papíru. Nebo použijeme víčko od PET láhve. Pokud si zvolíme víčko, tak musí být větší, než je díra uprostřed CD. Pomocí fixy namalujeme doprostřed víčka dvě větší tečky znázorňující nosní dírky. Nalepíme si ho na CD pomocí tavné pistole. Pokud chceme nos malovaný, tak si vezmeme světlý barevný papír (růžový, okrový) a na něj si pomocí CD uděláme malé kolečko (díky té dírce uprostřed), to si vystříháme, nalepíme si ho na tmavší papír (červený, hnědý...) a okolo něj nakreslíme druhé kolečko, které je asi tak 1 cm od toho nalepeného. Tím nám vznikne nos, který si můžeme nalepit na CD. Pod nos si černou permanentní fixou na CD namalujeme ústa. Starší děti si je můžou vystříhnout z barevného papíru a dokreslit tam třeba zuby nebo jazyk. Z bílého papíru vystříháme dvě oči - můžou být kulaté, oválné, jak se komu líbí. Ty si nalepíme vedle sebe nad nos. Doprostřed pomocí fixy si domalujeme černé kolečko jako oko. Potom si na barevný papír nakreslíme uši. Kdo zvolí kulaté, může si obkreslit např. víčko od malé zavařovací sklenice. Vždy si volíme dvě barvy, jednu světlou a druhou tmavou, světlé kolečko bude menší a tmavší cca o 1cm větší. Až budeme mít nakresleno, opatrně si kruhy vystříháme. Oba kruhy (světlý a tmavý) slepíme k sobě a takto připravené uši přilepíme pomocí lepidla na zadní stranu CD. Potom si vezmeme černou niť, kterou si nastříháme na stejně dlouhé kousky. Na každou stranu jich potřebujeme cca 10 ks. Potom si je přilepíme na obličej pod nos a poprosíme dospělého, aby nám dozadu pomocí tavné pistole přilepil stužku, díky které si myš budeme moci pověsit.

Reflexe: Pracovali jsme všichni dohromady. Tato činnost vypadala velmi náročně, ale děti ji zvládly dobře. Dvě děti měly rozestavěnou stavbu, takže se tvoření nechtěly zúčastnit. Jen občas se přišly podívat. Variantu nosu z víčka od lahve využila necelá

polovina dětí. Při výběru barev na uši byly děti velmi kreativní, některé si uši i samy namalovaly na papír. I menší děti tuto činnost zvládly, jen potřebovaly pomoc při lepení. Druhý den jsme na přání dětí vyráběli stejným postupem kočky. To už nevyráběli všichni, z 18ti dětí se jich zúčastnilo 11.

Na co si dát pozor? Pokud je CD mastné, nemusí na něm dostatečně držet lepidlo, proto je lepší plochu odmastit. Díky odmaštění nám budou držet i akrylové barvy.

Zvířátka z CD

Co budeme potřebovat? Staré CD, barevný papír, nůžky, barevné fixy, lepidlo (Herkules)

Náročnost: Tuto činnost zvládnou všechny děti

Obr. č. 13 – zvířátka z CD

Jak na to? Díky CD se dá vymyslet velké množství zvířátek, pro malinké děti bych doporučila něco jednoduššího, např. včeličku nebo berušku. Podle toho, jaké zvířátko si vybereme, tak si vezmeme barevný papír. Budeme-li dělat např. včelku, potřebujeme papír černé, žluté a tělové barvy. Z tělového papíru si vystříhneme hlavu, jako šablona nám může sloužit např. hrneček, který si obkreslíme. Nahoru si nakreslíme dvě tykadla. Opatrně si to vystříhneme nebo poprosíme někoho dospělého o pomoc, abychom tykadla neustříhli. Do spodní poloviny si nakreslíme oči, nos a ústa. Nahoru nad oči uděláme dva obloučky, které by se nám měly spojovat mezi očima. Tím nám vznikne čepička, kterou si pomocí černé fixy nebo tempery vymalujeme. Než nám to zaschne, vezmeme si černý papír, k jeho okraji přiložíme CD a tužkou si naznačíme, jak velké bude mít žihadlo. To si vystříhneme a pomocí lepidla nalepíme na zadní stranu tak, aby cca 5 cm žihadla přesahovalo přes okraj CD. Potom si z černého a žlutého papíru vystříhneme dva úzké úsměvy o šířce CD. Potom nalepíme nahoru na

CD hlavu, pod ni proužek žlutého a černého papíru. Starší děti si ještě mohou dodělat křídla z hedvábného papíru.

Reflexe: Děti to velmi bavilo. Některé děti, nejen malé, měly trochu problém se stříháním, ale zvládly to. Všichni si práci velmi užili, naštěstí jsme měli CD dostatek, tak si starší děti vymýšlely i jiná zvířata. Odpoledne jsme měli třídu plnou CD zvířátek a druhý den jsme je museli vyrábět znovu. Druhý den ráno si dokonce děti samy vymyslely divadlo, kde jejich zvířátka hrála hlavní role. Zvládli to i ti nejmenší a všichni jsme si to moc užili.

Úprava pro malé děti: Malým dětem můžeme pomoci při stříhání zvířátek z barevného papíru

Na co si dát pozor? Pokud je CD mastné, nemusí na něm dostatečně držet lepidlo, proto je lepší plochu odmastit. Díky odmaštění nám budou držet i akrylové barvy.

Sněhuláci

Co budeme potřebovat? Staré CD, starou bílou ponožku, staré kousky látek nebo molitan, modrý krepový papír, proložku na vajíčka, vatu, barvy, malou větvičku, černý fix, tavnou pistoli

Náročnost: Tuto činnost by měly zvládnout všechny děti

Obr. č. 14 - sněhulák

Jak na to? Vezeme si starou ponožku, kterou si naplníme látkou nebo jakoukoliv připravenou náplní asi tak do poloviny, aby nebyl sněhulák moc velký. Velikost si zjistíme přiložením na CD, která by neměla být o moc větší než střed CD. Přebytnou ponožku odstříháme a vzniklou díрку buď sešijeme sešíváčkou, nebo v ruce jehlou a nití, aby nám nevypadal obsah naplněné ponožky. V 1/3 ho převážeme kouskem provázku, díky čemuž nám vznikne hlava a tělo. Na hlavu černým fixem namalujeme oči, nos a ústa, na tělo knoflíky. Z látky nebo krepového papíru

si ustříhneme cca 1-2cm silný proužek, který zavážeme sněhulákovi jako šálu. Na hlavu mu můžeme udělat klobouček z proložky na vajíčka. Odstříhneme jeden vršek a ten si pomalujeme barvou. Po zaschnutí klobouk přilepíme tavnou pistolí. Další alternativou může být i víčko z PET láhve nebo kousek flísové látky. Z boku opatrně tavnou pistolí přilepíme malý klacík jako metličku. Tím je sněhulák hotový. Přendáme si ho na staré CD, aby dobře držel. Můžeme si ho přilepit tavnou pistolí. Okolo sněhuláka dáme vatu, aby vypadalo, že sedí ve sněhu. Zbytek CD si děti nazdobí podle svých představ.

Reflexe: Velmi podobný výrobek do školky přinesli na ukázkou rodiče, který s dětmi vyráběli někde na kroužku. Sněhulák byl bez CD a vyplněný rýží. Všem se nám velmi líbil, ale tolik rýže pro všechny děti jsme neměli (na jednoho cca 1kg rýže). S dětmi jsme zapřemýšleli a společně vymysleli tuto variantu. Naplnit ponožku a nakreslit knoflíky, oči, nos a ústa zvládli všechny děti i bez naší pomoci. Děti byly velmi nadšené, protože se podílely i na vzniku nápadu a moc je tato činnost bavila.

Na co si dát pozor? Pokud špatně připevníme sněhuláka k podložce, může se odtrhnout a tím porušit zašití spodní části. Pokud by nám vznikla někde dírka, je důležité jí hned zašít nebo zalepit, aby se nám ponožka nerozpárala.

5.3 Výrobky z papíru

Každý den se v různé podobě setkáváme s papírem. Vyndáváme korespondenci a letáky z poštovní schránky, v obchodech si pečivo dáváme do papírových sáčků, nákupy do krabic. Setkáváme se s papírem v mnoha podobách.

To vše se dá využít i při výtvarném tvoření. Papír se dá trhat, stříhat, namáčet, lepit, barvit.

5.3.1 Kresba

Kresba voskovkami a tuší

Co budeme potřebovat- papír na kreslení, voskovky, tuš, špejli

Obtížnost: Tuto činnost by měly zvládnout všechny děti

Obr. č. 15 – vyškrabávaný obrázek

Jak na to? Připravíme si voskovky pestrých barev. Na papír si namalujeme jakýkoliv obrázek. Důležité je, abychom trochu na voskovku přitlačili a měli díky tomu intenzivní barvu. Je jedno, jestli budeme malovat určitý obrázek nebo abstraktní dílo. Důležité je mít pomalovanou celou plochu papíru. Potom si vezmeme silný štětec a tuší celý obrázek začerníme a dáme uschnout. Po uschnutí si vezmeme buď špejli, nebo starou propisku a škrabáním vytvoříme nový obrázek. Díky podkladové voskovce nám vznikne krásně barevný obrázek.

Reflexe: Tuto práci jsme dělali s dětmi na kroužku, kam chodí předškolní děti. Velmi je to bavilo, konečně nemusely poslouchat starou známou větu, aby na pastelky netlačily, tentokrát slyšely opak. Většinou voskovkou vznikala abstraktní díla. Děti mohly použít jakoukoliv barvu, všichni však sáhli po pestrých barvách jako je červená, modrá, zelená, žlutá...Ti, kteří tuto techniku dělali poprvé, tak se snažili nakreslit spodní obrázek co nejkrásnější. Když jsme přetírali voskovku tuší, bylo na dětech vidět zklamání, že přicházejí o obrázek. Když ale dostaly do rukou staré propisky a začaly vyškrabávat, a najednou viděly nový, hezčí obrázek, byly nadšené.

Úprava pro malé děti: První rok jsem tuto činnost dělala jen s velkými dětmi, druhý rok už jsem to vyzkoušela se všemi. Malým dětem musíme pomoci s dokonalým vymalováním celého prostoru jak voskovkou, tak i následně tuší. Bála jsem se vyškrabávání, ale děti dávaly pozor a zvládly to skvěle

Na co si dát pozor? Je třeba vybrat kvalitní voskovky, jinak se může stát, že na nich nebude tuš držet a vytvoří jen nesourodé mastné fleky. Bohužel to nejde překrýt ani opakovaným nátěrem.

Japonský obrázek

Co budeme potřebovat? Papír -ideálně velikost A3, brčko, tuš, PET láhev, růžovou barvu (nebo i jinou), nůžky

Náročnost: Snadno zvládnou i nejmenší děti

Obr. č. 16. – japonský obrázek

Jak na to? Vezmeme si velký papír, na něj uděláme kapky z tuše. Vezmeme brčko a rozfoukáme tuš. Snažíme se jí foukat do tvaru stromku. Můžeme i místo foukání použít štětec a malovat. S foukáním je však větší zábava. Jakmile budeme mít hotovo, necháme zaschnout. Po zaschnutí si štětcem vzniklý strom dozdobíme květy. Kdo je šikovný, může se pokusit napodobit i japonské písmo. Dolu na obrázek nakreslíme postavu.

Reflexe: Tuto činnost jsem dělala vždy jen s malou skupinou dětí. Díky tomu si mohly děti v klidu prohlédnout, co je čeká a rozmyslet si, zda tuto činnost dělat chtějí nebo ne. Nakonec barvu rozfoukávaly všechny děti. Jen tři se rozhodly, že se jim takto obrázek už líbí a dále nepokračovaly. Ostatní si domalovaly květy, na ně použili světlé barvy jako je růžová a červená. Postavu nakreslil každý tak, jak ji zvládnul. Malé děti jako hlavonožce, předškolní děti postavu i s detailem.

Úprava pro malé děti: Pro malé děti bylo lepší, když se práce rozdělila do dvou dnů, jeden den rozfoukávaly barvu a druhý den dodělávaly zbytek. Pozor na velké množství tuše, pokud se jí dá hodně, je lepší jí pomocí ubrousku nebo pijáku „vypít“.

Tento obrázek jsem náhodou zahlédla v televizi v pořadu Šikulové. Velmi se mi líbil celý nápad obrázku. Hlavně květy, které se dělaly otisknutím spodní části PET láhve. Jen se mi bohužel nepovedlo najít láhev, která není zesponu vyboulená, a proto zatím květy malujeme ručně.

Kresba pěnou na holení

Co budeme potřebovat? Čtvrtku A4, tempery nebo akrylové barvy, starou pěnu na holení, špejli, tác, lékařskou špachtli, mísu na přebytečnou pěnu

Náročnost- Práce je jednoduchá, zvládnou i ty nejmenší děti

Obr. č. 17. – kresba pěnou na holení

Obr. č. 18 – špatná kresba

Jak na to? Na papír nastříkáme pěnu na holení, kterou pomocí špachtle rovnoměrně rozetřeme po tácu. Vezmeme temperové barvy a různě je nakapeme na pěnu. Pomocí špejle roztáhneme barvu, na pění se nám vytvoří krásné obrazce. Potom vezmeme čistý arch A4 a přiklopíme ho na pěnu. Pořádně umáčkeme. Pomocí lékařské špachtle stáhneme přebytečnou pěnu do připravené mísy a vznikne nám krásný obrázek.

Reflexe- Při této práci byly děti rozdělené do malých skupinek a pracovalo se postupně. Díky tomu měly děti dostatek času prohlédnout si, jak se to bude dělat a rozhodnout se, jestli tvořit chtějí nebo ne. Nakonec se zapojily všichni. Děti velmi bavilo „patlat“ se v pění na holení, většina ani nepoužila na rozetření pěny špachtli. Pro všechny to bylo jako kouzlo. Všem vznikl krásný obrázek.

Úprava pro malé děti: U malých dětí si musíme dát pozor na výběr barev. Pokud použijí moc barev, může se stát, že se vzájemně překryjí a vznikne špinavá

skvrna. Pomůžeme jim i s odstraněním přebytečné pěny, aby nedošlo k rozmočení podložky.

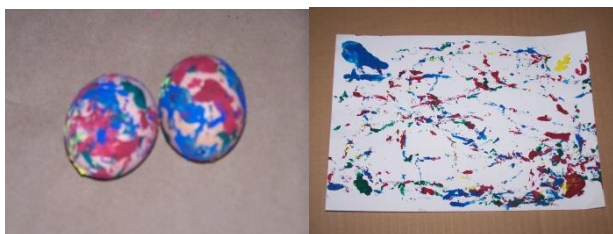
Na co si dát pozor? - Je potřeba použít papír na kreslení, který do sebe vsákne pěnu. Pokud se zvolí hladký papír, tak se špachtlí setře i veškerá barva. Kvalitní pěny (většinou modré barvy) na holení se hůře roztírají a méně rozpíjejí barvy. (Ukázka na druhém obrázku) Je lepší použít tekutější barvy. Pokud do pěny vymáčkne z tuby tuhou temperu, nepovede se nám je rozetřít.

Touto technikou jsme zkoušeli i barvit vajíčka, bohužel se v pění nechtěla moc pohybovat. Bylo snazší nanést pěnu a barvy přímo na vajíčko. Pomocí špejle jsme barvu v pění rozetřeli a nechali minutku působit. Potom jsme stáhli přebytečnou pěnu a vajíčko osušili papírovým ubrouskem.

Malování vajíček

Co budeme potřebovat? Starou krabici od bot i s víkem, tempery, vyfouklé vajíčko, papír A4, špejli, kousek staré modelíny

Obtížnost- Tuto činnost zvládnou i nejmenší děti

Obr. č. 19 – malování temperami

Obr. č. 20 – obrázek z krabice

Jak na to? Na dno krabice dáme papír, díky tomu budeme mít krásně namalovaná vajíčka a ještě i hotový obrázek. Do každého rohu krabice dáme trochu barvy z tempery. Vložíme dovnitř vajíčko a zavřeme víko od krabice. Začneme krabicí opatrně pohybovat, abychom nerozbili vajíčko. Jak vajíčko putuje po krabici, nabírá na sebe barvu z rohů a tím maluje nejen sebe, ale i papír pod sebou. Vajíčko opatrně vyjmeme z krabice a napíchneme na špejli, kde nám do druhého dne uschne. Aby vajíčko nesjíždělo po špejli, zajistíme ho kouskem modelíny. Potom vyndáme z krabice papír, na kterém nám díky vajíčku vznikla abstraktní kresba.

Reflexe- Děti to opravdu moc bavilo, každé mělo několik vajíček, všechna krásně namalovaná. Děti volily barvy podle své oblíbenosti. U děvčat byla dominantní barva červená, žlutá, oranžová a zelená. Chlapci používali více modrou, zelenou, žlutou a hnědou barvu. Důležité bylo, aby děti s krabicí pohybovaly opatrně, jinak by se mohlo vajíčko rozbít. Kluci měli občas tendenci se předhánět, kdo bude mít vajíčko namalované rychleji, ale asi až nakřápnuté vajíčko je zklidnilo. Rodiče byli nadšení, jak krásně namalovaná vajíčka si domů děti odnášejí.

Na co si dát pozor? - Pokud bychom zapomněli na dno krabice dát papír, tak namalujeme maximálně dvě vajíčka. Tím, že se barva roznáší po dně krabice, tak se i promíchává. Třetí vajíčko už by nebylo krásně barevné, ale vypadalo by jako špinavé.

Šeřík

Co budeme potřebovat? Popcorn, lepidlo(Herkules), fixu, tužku, papír A4, nůžky, zelenou temperovou barvu, hnědou fixu

Obtížnost: Tuto činnost bych zvolila pro děti ve věku kolem čtyř let

Obr. č. 21 – šeřík z popcornu

Jak na to? Na bílý papír nakreslíme hnědou fixou jeden hlavní zahnutý stonek, z něj nakreslíme, kde budou květy a kolem toho stonky a listy. Vezmeme si popcorn. Pokud chceme mít šeřík bílý, tak již s ním nic neděláme, pokud barevný, tak si vezmeme mističku, do které dáme barvu s trochou vody. Do mističky nasypeme popcorn, který chceme obarvit a promícháme. Po chvílce ho opatrně vylovíme z barvy a dáme uschnout. Mezitím si na nakreslené stonky dokreslíme obrysy květů. Do vyznačených květů nanese lepidlo. Dovnitř naskládáme popcorn, snažíme se, aby mezi nimi nebyla prázdná místa, tím vytvoříme květ šeříku. Vždy nalepíme jen

jeden květ a pak až natřeme lepidlem druhý. Do prázdných míst dokreslíme pomocí zelené temperové barvy listy.

Reflexe: Šeřík jsme vyráběli se staršími dětmi na kroužku. Nejtěžší asi bylo vysvětlit dětem, že popcorn je na vyrábění a ne k jídlu. Postup jsem jim krok po kroku předkreslovala na tabuli. Pokud daly děti málo lepidla, popcorn jim odpadával a ony musely lepit znovu.

Úprava pro malé děti: Malým dětem je lepší celý šeřík předkreslit a nechat je to vybarvit a pak pomoci s nalepením popcornu.

Na co si dát pozor? Popcorn musí být nalepený velmi blízko u sebe, aby nevznikaly mezery. Pokud nám vzniknou prázdná místa, je třeba popcorn napůlit, jinak nevznikne šeříkový květ.

Malování provázkem

Jak Na to? Papír, vodovky nebo tempery, provázek, nůžky

Náročnost: Tato práce je vhodná i pro ty nejmenší děti

Obr. č. 22 – kresba provázkem

Jak na to?: Připravíme si kalíšek s barvou. Odstříháme si kousek provázku o délce 40-60cm, který si namočíme do připraveného kalíšku. Půjde to lépe, pokud si pomůžeme štětcem a provázek do barvy stočíme. Abychom neměli celou ruku od barvy, tak nenamočíme provázek celý, ale kousek si necháme čistý. Vezeme si papír, který si přehneme v polovině. Vyndáme provázek z barvy a opatrně ho „složíme“ na jednu polovinu papíru. Snažíme se s položeným provázkem už nehýbat. Čistou část provázku necháme koukat ven z papíru. Jakmile budeme mít hotovo, opatrně přehneme papír a rukou ho pevně přitiskneme papír. Druhou rukou

vezmeme čouhající provázek a plynulým tahem vytáhneme. Opatrně otevřeme a dáme uschnout na topení. Vznikne nám nádherný obrázek, vždy originální.

Reflexe: Když jsem dětem ukazovala, jak se to dělá, pozorovaly se zatajeným dechem. Některé se odvážily i na více barev najednou. Na to jsme použili malířskou paletu, kde jsou barvy blízko u sebe. Děti zkoušely, jestli jde udělat ten samý obrázek znovu. Zatím se nám to nepovedlo, ale tato výtvarná technika se pro děti stala velmi oblíbenou

Úprava pro malé děti: Malým dětem je lepší papír při vytahování provázku podržet, nemají ještě plně vyvinutou koordinaci oko-ruka.

Na co si dát pozor? Pokud bychom zvolily silnější provázek, může se stát, že nasaje do sebe velké množství barvy. Potom by nevznikl obrázek, ale skvrna. Pokud zvolíme umělou, hladkou syntetickou nit, nemusí nasát barvu a obrázek nevznikne.

Přírodní kresba

Co budeme potřebovat? Papír A4, letní slunečné počasí, rozkvetlou louku

Náročnost- Tuto činnost zvládnou i nejmenší děti.

Jak na to? Na procházku do přírody si sebou vezeme čistý papír A4. Tato činnost je vázána na dětskou představivost a vynalézavost. Protože s sebou neneseme žádné pastelky, budeme využívat darů a barev přírody. Starší děti necháme, aby si na barvy přišly samy, můžeme jim ze začátku poradit, že např. zelenou barvu má i tráva, žlutou pampeliška. Mladším můžeme přesně říct, jakou barvu kde v přírodě najdou. Hezké je využít např. kůru od stromu nebo list a využít techniku zvanou frotáž.

Obr. č. 23 – přírodní kresba

Reflexe: Z počátku děti moc nechápaly, jak na to mají jít. Malé děti kreslit nechtěly a ani nemusely, ale věděly, kde jsou připravené papíry pro případ, že by si to rozmyslely. Ale když jsme jim to ukázaly, byly nadšené, jak můžou malovat

bez pastelek. Kromě třech malých dětí nakonec malovali všichni. Vznikly krásné obrázky. Malovat se dá téměř vším, i pískem a kameny. Stačí se jen dívat kolem sebe, vnímat barvičky, vůně... Od té doby se děti na procházku do lesa velmi těší a nikdy na papír s sebou nezapomínají.

Na co si dát pozor? Pokud při malování jako podložku použijeme strom nebo pařez, může dojít k protržení, ideální je malovat na rovné zemi nebo pokrčených kolenou. Při použití bahna pozor na vodu, která nám může promočit papír

5.3.2 Výrobky z novinového papíru

Výroba papíru

Co budeme potřebovat? Mixér a mísu, ve které hmotu rozmixujeme, plech, váleček na nudle, 2x sítku, lžičku, houbičku, ručník, misku

Náročnost: Je to náročná práce vyžadující trpělivost, doporučila bych ji dětem od 5ti let

Obr. č. 24 – ruční papír

Jak na to? Připravíme si dostatečné množství papíru (není dobré vzít papír potištěný tiskařskou barvou, mohl by vytvořit na povrchu černý škraloup). Ideální jsou klasické noviny nebo použitý papír z tiskárny. Papír natrháme na malé kousky a vložíme do mísy s vodou, kde ho necháme chvíli rozmočit. Potom vezmeme mixér a noviny rozmixujeme. Během mixování musíme dolévat vodu, jinak by to bylo moc husté. Potom si plech dáme do dřezu nebo velké mísy, aby tam odtékala přebytečná voda. Na plech natáhneme 1 sítku. Pomocí lžice nandáme vzniklou hmotu na sítku. Snažíme se co nejvíc rovnoměrně. Hmota obsahuje hodně vody, kterou necháme stéct do mísy. (Pokud chceme papír barevný, oddělíme si kousek do misky a ten nabarvíme. Hezky vypadá, když se použijí květy z rostlin nebo sypaný čaj). Potom si dáme druhou

síťku nahoru na vzniklou, ozdobenou placku a rukou se pokusíme vymačkat zbylou přebytečnou vodu. Pokud by nám někde hmota chyběla, dá se nyní snadno doplnit. Když už nám nevytéká z hmoty voda, připravíme si ručník. Na ten si přeneseme vznikající papír, který dáme tak, abychom ručník měli pod i na papíru. Vezmeme do ruky váleček a válíme. Tím vysušujeme a ztenčujeme vznikající papír. Pokud je ručník vlhký, vyměníme ho za suchý a pokračujeme dál. Když už se nám zdá být papír dostatečně suchý, opatrně ho přendáme na topení. Aby se nám papír nezkroutil, je lepší ho dát mezi dvě prkénka.

Reflexe: Výrobu papíru děláme vždy ve skupinkách, kde jsou velké i malé děti, každý má svoji práci. Kdo pracovat nechce, tak se jen dívá. Naštěstí popis vypadá těžší, než to doopravdy je. Děti to velmi baví. Nakonec si každý vyválí svůj kousek papíru, který si podle sebe ozdobil. Po zaschnutí děti využívaly různé techniky, kombinovaly sušené květiny s temperovými barvami. Nikdo si nevybral možnost, natřít celou plochu jednou barvou. Malé děti barvu rozpíjely, a starší využívali převážně sušené květy a barvení pomocí čajového sáčku.

Důležité bylo si uvědomit, že recyklace papíru je složitá a namáhavá. Více si ho potom váží (aspoň nějaký čas).

Na co si dát pozor? Pokud bychom papír nechali silný nebo dostatečně nevysušily, může se nám stát, že zplsníví.

Papírová miska

Co budeme potřebovat? Velké množství starých novin, lepidlo (Herkules), misku, balonek, nůžky, vodu, černý fix, tempery, bezbarvý lak na dřevo

Náročnost: Tato činnost je vhodná pro předškolní děti

Obr. č. 25 – miska z papíru

Jak na to? Nalijeme do misky lepidlo (cca 5 víček) a smícháme ho s trochou vody a pořádně promícháme. Vezmeme si noviny, které natrháme na kousky a ty hodíme do připravené lázně. Uděláme si takovou kašičku. Když bude miska plná, nafoukneme balonek. Asi tak v polovině uděláme čáru (záleží, jak velkou chceme mít misku). Balonek natřeme lepidlem a první vrstvu nalepíme kousky novin do výšky čáry. Potom na balonek v rovnoměrné vrstvě nanese všechny namočené noviny. Síla nalepených novin by měla být cca 0,5-1cm. Pokud bychom měli málo namočených novin, tak celý postup zopakujeme. Když budeme mít hotovo, tak si umyjeme prázdnou misku a balonek do ní překlopíme tak, aby miska byla nahoře, a necháme zaschnout do druhého dne. Druhý den praskneme balonek, který opatrně odstraníme. Vzniklou misku pomocí nůžek začistíme a upravíme tvar. Připravíme si temperu a misku namalujeme podle svých představ. Nesmíme zapomenout natřít misku uvnitř ideálně bílou barvou. Po zaschnutí barvy celou misku pro zpevnění přetřeme bezbarvým lakem.

Reflexe: Pro děti tato činnost byla jako kouzlo, že z novin a balonku vznikne miska třeba na ovoce. Velmi je bavilo nanášet noviny na balonek rukama. Některým dětem více vyhovovalo nanášet namočené noviny postupně ve vrstvách, které nechaly jednotlivě zaschnout. Připadalo mi to pro děti i jednodušší, než nanést celou vrstvu najednou. Po zaschnutí si děti podle své představivosti ozdobily. Děvčata zdobila rozpíjením barev a pomocí razítek. Chlapci volili obrázky kreslené temperovými barvami.

Touto technikou můžeme vyrobit i celou hlavu člověka, záleží jen na představivosti.

Na co si dát pozor?: Musíme si dát pozor na rovnoměrné rozprostření novin. Pokud by byla někde moc tenká vrstva, mohla by miska prasknout.

5.3.3 Výrobky z kartonů na vajíčka

Pavoučci

Co budeme potřebovat? Proložky na vajíčka (na 30 vajec), chlupaté drátky, temperové barvy, černý fix, nůžky, tavnou pistoli

Náročnost: Pokud malým dětem vystříhneme těla pavouků, tak tuto práci zvládnou i tříleté děti

Obr. č. 26 - pavouci

Jak na to? Z proložek na vajíčka si vystříhneme hořejšek, který nám bude představovat tělo pavouka. Podle svých představ si ho pomalujeme barvou a dáme zaschnout. Mezitím si připravíme chlupaté drátky. Jedna pavoučí noha by měla být dlouhá cca 10cm, pokud bychom chtěli dělat Johanu, musí být o hodně delší. Nastříháme si 8 stejně dlouhých drátků, které na konci zahne. Vezmeme si namalované tělo a opatrně s pomocí dospělého do něj z boku uděláme 4 malé dírky (buď špičatými nůžkami, nebo ostrou tužkou) na každé straně. Tudy provlečeme drátky. Aby nám dobře držely, můžeme je ještě přilepit tavnou pistolí. Na hlavu už jen domalujeme oči a ústa (můžeme udělat i strašidelný obličej).

Reflexe: Tato činnost měla u dětí velký úspěch. Každý si udělal i několik pavouků různých barev, které jsme pak upevnili na velkou síť. Děvčata používala převážně světlé veselé barvy, chlapci po vzoru Spidermana kombinovali hlavně červenou a černou barvu. Dírky na nohy jsme dětem raději udělaly my, šance že se u toho zraní, byla příliš vysoká.

Na co si dát pozor? Pokud bychom udělali dírky na nohy moc blízko u sebe, může se stát, že se dírky protrhnou. Proto je lepší, použít tenčí chlupaté drátky a dát nohy dál od sebe.

Při vyrábění jsme si povídali i o životě pavouků, potom jsme si udělali velkou pavučinu ve třídě, kde jsme se snažili prolétávat jako včelky bez zamotání do provazů...

Velikonoční slepička

Co budeme potřebovat? Proložku na vajíčka (na 10 vajec), barevný papír, vajíčko, nůžky, lepidlo

Náročnost: Tato činnost je náročná na stříhání, pokud s tím malým dětem pomůžeme, tak to zvládnou i ty nejmenší tříleté děti

Obr. č. 27 – velikonoční slepička

Jak na to? Z malé proložky na vajíčka si odstříháme 1/3tak, aby nám zůstal prostor na vajíčko a jeden hrbolek, který nám bude dělat tělo slepice. Nejlépe se to odstříhává, pokud si proložku obrátíme na rub a pomocí zalamovacího nože naznačíme, kudy mají děti stříhat. Po vystřížení slepičku začistíme, aby nebyla otrhaná. Takto vniklou kostru natřeme např. nažluto. Než nám barva zaschne, tak si připravíme křídla, která si vystříháme z hnědého papíru ve tvaru slzy, křídla vystříháme dvakrát. Ze žlutého papíru vystříháme zobák a z červeného kokrhel. Ze starých zbytků barevného papíru si nastříháme proužky, které nám budou dělat ocas. Vše nalepíme pomocí lepidla na papír. Místo barevného papírového ocasu jde použít např. i peří, kterým můžeme olepit celou slepici.

Reflexe: Z počátku děti k této práci nepřistupovaly moc nadšeně. Dvě malé dívky nechtěly pracovat vůbec, ale smích u stolu je přilákal a práce dětí je natolik zaujala. Obě děvčata si nakonec odnášela domů čtyři slepice. Ve finále se jim to tak zalíbilo, že každé dítě si domů odnášelo nejen jednu slepičku, ale i různé vymyšlené slepičí hrdiny. Děti si vybíraly světlé veselé barvy. Vznikaly i pruhované, tečkované a jinak ozdobené velikonoční slepice. Nakonec to nebyla činnost na dopoledne, ale bavili jsme se tím skoro celý týden.

Úprava pro malé děti: Stříhání proložky malé děti nezvládnou, proto je lepší jim slepičku vystříhnout a oni si jí vybarví a dolepí detaily.

Na co si dát pozor? Z jedné proložky na vajíčka vyrobíme max. 4 slepičky. Pokud bychom omylem odstříhly tělo slepice, je lepší ho sešít sešíváčkou než slepit lepidlem.

Barevná housenka

Co budeme potřebovat? Proložku na vajíčka, temperové barvy, štětec, kelímek, nůžky, černou fixu, chlupatý drátek

Náročnost: Nejtěžší je vystřihnout pruh proložky na vajíčka, pokud s tím malým dětem pomůžeme, tak jej zvládnou i ti nejmenší.

Obr. č. 28 - housenka

Jak na to? Opatrně vystřihneme jednu řadu proložek na vajíčka. Pokusíme se, abychom jednotlivé díly od sebe neodstříhli. Jakmile máme hotovo, vezmeme si tempery různých barev a housenku si namalujeme. Záleží jen na dětské představivosti, jak bude vypadat. Po zaschnutí barvy domalujeme oči a hlavou prostrčíme chlupatý drátek, který přeložíme v polovině, aby nám vznikla dvě tykadélka, která si pomocí tužky natočíme.

Reflexe: Přestože se mi tato činnost zdála celkem jednoduchá, tak s ní děti chvíli zápasily. Vystřihnout proložku není jednoduché a vyžaduje to motorickou zdatnost a sílu. Děti to ale dobře zvládly. Barvy volily většinou pestré, veselé, kromě jednoho chlapečka, který zvolil jen černou a to proto, že takovou housenku nikdo jiný neudělal a prý že u této barvy nemusel čekat, než ji namaluje někdo jiný. Vznikaly různě barevné housenky, kde se jednotlivé barvy střídaly, ale i mnohobarevné, nebo jednobarevné.

Úprava pro malé děti: Malé děti nemají sílu na to, aby proložky vystřihly, proto jim housenku vystřihneme a necháme je, aby si jí podle představy vymalovaly.

Na co si dát pozor? Je potřeba nakreslit barvou housenku i z boku, aby neprosvítala proložka.

Andělíci

Co budeme potřebovat? Proložku na vajíčka (na 10 ks), nůžky, větší dřevěný korálek, chlupatý drátek, 3 malé dřevěné kuličky, bílou barvu, žlutou barvu, zlatý řetěz, drátek, papír (hnědý nebo bílý), tavnou pistoli

Náročnost: Tato činnost je náročná na motoriku, proto bych jí zvolila až pro předškolní děti.

Obr. č. 29 – andělíčky

Jak na to? Opatrně si vystříháme dva hrbolky z proložky na vajíčka. Lepší je si proložku na vajíčka otočit dnem vzhůru a pomocí zalamovacího nožičku si hlavní část odříznout a nůžkami jen začistit okolo. Jde to celkem obtížně, proto je vhodná pomoc dospělých. Natřeme si je bílou barvou a dáme uschnout. Mezitím si vezeme velkou dřevěnou kuličku, na kterou si nakreslíme obličej. Až zaschne bílá barva, vezmeme si nabarvenou proložku a nakreslíme na spodní lem žlutý pruh a dáme znovu uschnout. Mezitím si připravíme křídla. Z bílého nebo hnědého papíru si podle předlohy obkreslíme dvě křídla – pozor, musí být levé a pravé. Toho dosáhneme tím, že si papír přeložíme a díky tomu vystříháme obě křídla najednou. Kdo bude chtít, může si je natřít lepidlem a polepit buď peřím, nebo vatou. Ze zlatého řetězu vy odstříháme jen kousek dlouhý asi tak 5cm. Připravíme si hlavu a špejli o délce cca 10cm, která nám bude držet hlavu na svém místě. Do otvoru v hlavě kápneme lepidlo a rychle vsuneme špejli. Hlavu namalujeme růžovou barvou a necháme zaschnout. Po zaschnutí nakreslíme obličej. Nahoru na hlavu přilepíme vlásy ze zlatého řetězu. Tím máme připravenou hlavu. Vezmeme si obarvené proložky, do kterých si pomocí ostrých nůžek uděláme malou díрку, abychom tudy mohli protáhnout špejli. Aby nám držely u sebe, tak na jednu kápneme trochu lepidla a na ni nasuneme druhou proložku. Tím máme hotové tělo. Vezeme připravenou hlavu a nasuneme ji na tělo. Mezi hlavu a tělo vložíme chlupatý drátek, který nám bude představovat ruce (musíme dát pozor, aby byly ruce stejně dlouhé). Na konce rukou navlečeme malé korálky. Na záda přilepíme připravená křídla a máme hotovo.

Reflexe: Této práci jsem se velmi bála, že bude pro děti složitá, ale sami předškoláci si ji vybrali. Děti měly předem doporučené barvy, jak by měli andělíčky vypadat. Nakonec to zvládly lépe, než jsem očekávala. Šlo jim to celkem rychle a výsledek byl nádherný. Určitě doporučuji všem, aby to vyzkoušeli.

Úprava pro malé děti: Malé děti tuto činnost zvládnou také, pokud jim proložky vystříháme a do nich jim připravíme dírky na provlečení špejle. Můžeme jim připravit i křídla. Děti si andělíčky namalují a my jim je pomůžeme zkompletovat.

Nerada vybírám pro děti činnosti, při kterých se používají korálky, protože se většinou berou od dětí z hraček. Proto na tyto činnosti vyrábím dětem různě velké korálky buď z doma vyrobené samotvrdnoucí hmoty z jedlé sody.

5.3.4 Výrobky z krabic od mléka a džusů (obaly Tetra Pak)

Tatra

Co budeme potřebovat? Nůžky, tempery, modrý papír, 4 víčka z PET láhve, obal od mléka, špejle, černý fix, pravítko, tavnou pistoli

Náročnost: Tento materiál se celkem obtížně stříhá, vyžaduje to sílu, proto bych tuto činnost zařadila pro děti od 5ti let

Obr. č. 30 - nákladák

Jak na to? Nákladák bude mít tvar podle krabice od mléka. Krabici od mléka položíme na stůl a navrhne si velikost korby a kabiny. Kabina nesmí být úplně malinká, aby nám nákladák nepřepadával dopředu. Pokud jsme si zvolili hlubší korbu, tak horní část, kterou jsme si vystříhly můžeme otočit a obráceně vlepit dovnitř. Díky tomu se nám korba zpevní. Potom si auto vyzdobíme. Můžeme ho pomalovat akrylovými barvami nebo polepit barevným papírem, záleží jen na představivosti. Než nám barva zaschne, vystříháme si z modrého papíru okénka, jedno obdélníkové

na přední sklo, dvě menší, čtvercová na boční okénka. Černou fixou nakreslíme dveře. Už jen připevníme kola, opatrně nám p.učitelka nebo maminka udělá nůžkami malinkou díрку z každé strany tak, abychom tudy mohli protáhnout špejli na připevnění zadních kol. To samé uděláme vepředu. Dirky by měly být cca 5cm od okrajů. Pomocí hřebíčku si prorazíme uprostřed víčka díрку, abychom mohli navléct kola na připravené špejle. Navlečeme víčka a můžeme jet, kola se budou při pohybu otáčet jako skutečnému nákladáku.

Reflexe: Řekla bych, že pro kluky to byla práce snů, ale bavilo to všechny. Stříhání obalu od mléka je celkem náročné, některé děti to zvládly bez problémů a pomáhaly ještě i menším dětem. Tuto činnost více než já, vedli dva předškolní chlapci, jejichž tatínek jezdí kamionem. Při práci ostatním dětem vysvětlovali, na co jednotlivé části jsou. Dívky si vyrobili většinou růžové a červené nákladáky pomalované květinami, chlapci volili modrou a bílou barvu s velkým množstvím detailů. Nejsou jen hezké, ale i praktické, ve školce vozí náklady jako plastové koupené nákladáky.

Úprava pro malé děti: Stříhání krabice vyžaduje zručnost, proto malým dětem nákladák vystřihnu, připevním kola a nechám jim ho nazdobit a dokreslit okna a světla.

Na co si dát pozor? Pokud bychom kola připevnily, moc blízko k sobě, mohl by nám nákladák přepadávat. Proto je důležité připevnit kola rovně. Pokud budeme nákladák malovat akrylovými barvami, je důležité, aby byly barvy syté.

Krabicové město

Co budeme potřebovat? Krabice od mléka, temperové barvy, černý fix, barevné papíry, lepidlo

Náročnost: Tuto činnost by měli zvládnout i nejmenší děti

Obr. č. 31 - dům

Jak na to? Vezmeme si umytou a osušenou krabici od mléka. Celou krabici si namalujeme temperovou barvou a necháme zaschnout. Pokud bychom chtěli barvu sytější, tak nátěr zopakujeme. Jakmile jsme s barvou spokojeni, vezmeme si černou fixu a nakreslíme na každou stranu okénka. Dopředu na krabici nakreslíme dveře. Až budeme mít nakreslená všechna okna, můžeme si dům dozdobit podle své představy. Kdo nechce malovat, může si celou krabici polepit barevným papírem. Důležité je, papír si dobře rozměřit, aby nám vyšel na celý dům. Okna buď domalujeme, nebo také vystříhneme a nalepíme.

Reflexe: Tato činnost děti velmi bavila, každý dům byl originální a krásný. Děvčata si vybírala veselé pastelové barvy, do oken kreslila barevné květiny. Malé děti volily jednobarevné domy, starší barvy kombinovaly, stínovaly. Chlapce více zaujala možnost nalepení barevného papíru. Chlapce napadlo, že pokud odstříhnout vrchní část mohou mít garáž pro auta.

Na co si dát pozor? Pokud by nám při polepování domu vyšel spoj papíru na hranu krabice je lepší, nechat přesah cca o 1cm větší, lépe se potom slepuje. Pokud před lepením nebo malování krabici neumyjeme, může se stát, že bude mastná a lepidlo nebo barva nebude dostatečně držet.

Krmítko pro ptáky

Co budeme potřebovat? Vymytou dlouhou krabici od mléka (bez plastového nalévacího víčka), nůžky, malé klacíky, akrylovou barvu, nůžky, staré noviny, knoflíky na dozdobení, krmení pro ptáky, zahradnické nůžky, lepidlo, sádlo

Náročnost: Tato činnost je vhodná pro děti od 5ti let

Obr. č. 32 – krmítko pro ptáky

Jak na to? Celou krabici si natřeme světlou akrylovou barvou, nesmíme zapomenout namalovat i záhyby nahoře na víku. Až budeme mít celou krabici natřenou, dáme ji uschnout. Po uschnutí si tužkou naznačíme, kde budeme vystřihovat otvor pro ptáčky. Opatrně s pomocí dospělého vystřihneme polokruhovitě okénko. To by mělo být cca 10cm ode dna kartonu a z boku 2 cm od kraje. Potom si vezmeme tvrdý papír, na který si obkreslíme dno krabice. Tento papír nám bude sloužit jako místo pro zrní. Připravíme si noviny, které si natrháme na malé kousky. Vezmeme si krabici, kterou vyplníme připravenými novinami do výše vystřiženého otvoru. Vezmeme si 1 klacík, o délce cca 25 cm, který nám bude sloužit jako bidýlko pro ptáčky. Abychom ho mohli připevnit, tak špičatými nůžkami opatrně uděláme díрку cca 3 cm pod okraj vystřiženého okna a opatrně tudy klacík protáhneme. Díky tomu, že prostor je vyplněný novinami, tak nám nepropadne dolů. Potom si kolem připraveného čtverečku na krmení natřeme lepidlo a nalepíme dovnitř do krabice na připravený klacík. Mělo by to být cca 2-3cm pod okrajem. Teď dozdobíme střechu. Naměříme si klacíky tak, aby nám malý kousek přesahoval přes okraj krabice. Takto si nastříháme většinu klacíků. Střechu celou natřeme vrstvou lepidla a skládáme vedle sebe připravené klacíky. Snažíme se je dávat co nejvíce k sobě. Stejným způsobem nalepíme i druhou stranu. Nahoře uděláme dířky, kudy si protáhneme provázek, abychom mohli budku zavěsit. Nakonec si krmítko dozdobíme, můžeme použít staré knoflíky, které nalepíme např. do tvarů kytiček.

Reflexe: Tato činnost byla náročná, proto jsme si ji rozložili do dvou dnů, ale výsledek stál za to. Děti si volily barvy, které chtěly. Mladší děti volily jednobarevné budky a dozdobily si je připravenými ozdobami. Starší děti byly více kreativní, kombinovaly různé barvy, vymýšlely nové zdobení. Např. zmačkaný alobal nebo kousky PET láhve a kousky CD. Barvy, které děti zvolili, byly červená, modrá a oranžová. Všechny děti byly moc šikovné a vše zvládly.

Úprava pro malé děti: stříhání krabice je celkem obtížné, pro malé děti je lepší, když jim krmítko vystřihneme. Děti si jí vymalují.

Na co si dát pozor? Dřevěné klacíky na střeše blbě drží, proto je lepší, aby si je děti samy nalepily na střechu a potom je ještě jednou přichytit pomocí tavné pistole. Pokud máme krabici s plastovým uzávěrem, je dobré uzávěr odstříhnout a díru překrýt izolepovou páskou, aby tudy nepršelo.

5.3.5 Výrobky z roliček od toaletního papíru

Autíčko

Co budeme potřebovat: ruličku od toaletního papíru, tvrdý papír, nůžky, temperovou barvu např. červenou, temperovou barvu bílou, bílý papír

Obtížnost: Tuto činnost by měly zvládnout všechny děti

Jak na to?: Z tvrdého papíru si vystříhneme čtyři kola o průměru cca 5cm, které si natřeme černou barvou a dáme schnout. Potom si z tvrdého papíru obkreslíme dvě kolečka, která si nalepíme na začátek a konec ruličky a tím ruličku uzavřeme. Vystříhneme si 4 malá bílá kole o velikosti cca 3cm a prozatím odložíme stranou. Vezmeme ruličku od toaletního papíru, asi tak v polovině ruličky uděláme díru (udělá paní učitelka) ve tvaru čtverce, abychom měli kam usadit jezdce. Potom si připravíme barvu, kterou si sami zvolíme a celé autíčko natřeme. Pokud by byl nátěr světlý, tak jej po zaschnutí zopakujeme. Mezitím si vystříhneme z bílého papíru kolečko, na které napíšeme číslo formule. Pak si připravíme kola. Vezmeme si bílý papír, ze kterého si vystříhneme čtyři malá kola o průměru cca 2.5-3 cm. Do středu černého kola, nalepíme bílé. Potom namalujeme hnědý střed jako šroub na kole. Takto připravenou pneumatiku nalepíme z boku formule. Dáváme pozor, abychom nalepili kola stejně vysoko a to tak že 1/3 kola bude přesahovat za ruličku. Jakmile budeme mít nalepená kola, máme skoro hotovo. Už si jen dozdobíme auto pomocí závodního čísla, pruhů nebo dle fantazie dítěte a máme formuli hotovou.

Obr. č. 33 - auto

Reflexe: Do této činnosti se nezapojili všichni, tři dívky se zúčastnit nechtěly. Ostatní děti činnost velmi bavila, hlavně zaujala chlapce, kteří si autíček vyrobili víc a pak si po třídě vytvořili závodní dráhu. Snažili se vyrobit stejná autíčka, jaká jezdí ve Formuli 1 s čísly svých oblíbenců. Činnost to byla trochu zdlouhavá, proto jsem si ji rozdělila na dva dny. Jeden den se stříhalo a malovalo, druhý den lepilo.

Nakonec měli všechny postavičky z Lega své vlastní auto. Chlapci kreslili auta, se všemi potřebnými detaily, nalepovali si zrcátka, kreslili přední masku auta. Většinou byla auta jednobarevná, převážně modrá, červená a zelená. Děvčata měla červená, žlutá a oranžová auta, bez drobných detailů.

Úprava pro malé děti: Malým dětem vystříhneme prostor pro řidiče. Vystříhnutí kol děti zvládly, ale pokud ne, také pomůžeme.

Na co si dát pozor? Při malování kol černou barvou, musíme dobře namalovat kola i zhora, jinak nám bude prosvítat podkladový papír. Pomůže nám, pokud papírovou lepenkou oblepíme obvod kola a ten natřeme černou barvou.

Adventní kalendář

Co budeme potřebovat? Potřebujeme 25 roliček od toaletního papíru, 48 koleček z papíru, které jsou o trochu větší než průměr ruličky, které si očísujeme, lepidlo, nůžky, sešívačku, 24 bonbonů, 2 pruhy papíru na šířku ruličky na střechu.

Náročnost: Tato činnost je celkem náročná, doporučila bych to spíše dětem kolem 5ti let

Obr. č. 34 – adventní kalendář

Jak na to: Na papír si obkreslíme 48 koleček která jsou cca o 1cm větší než průměr ruličky, všechny si opatrně vystříhneme, na jednu polovinu napíšeme černým silným fixem čísla od 1 do 24. Očíslovaná kolečka nalepíme na ruličky tak, abychom zalepili jednu díru. Otočíme roličku a volným koncem dovnitř dáme bonbon a zalepíme druhým, nepopsaným kolečkem. Tím ten bonbon schováme. Takto postupně naplníme všechny ruličky a srovnáme si je podle čísel od jedničky po dvacetčtyřku. Po čtyřech roličkách vždy slepíme k sobě, až dolepíme všechny ruličky a vznikne nám

čtverec. Necháme dostatečně zaschnout. Potom si nalepíme na začátek adventního kalendáře střechu a komín. Tím nám vznikne domeček jako adventní kalendář, který nám zkrátí čekání na Ježíška.

Reflexe: Nejen děti tento nápad na adventní kalendář ocenily. Tuto činnost jsme dělali s dětmi po menších skupinkách. Děti měly možnost si jednotlivé roličky vybarvit, pokud chtěly. Této možnosti využily až na dvě malé děti všichni. Barvy a způsob byl na nich, u jednoho stolku měly připravené tempery i barevný papír. V nabídce měli hlavně zimní barvy, modrou, bílou, zlatou. Děvčata malovala různé tvary, tečky, čárky. Roličky byly velmi barevné a veselé. Chlapci tentokrát dali přednost jednobarevným ruličkám. Dovnitř roliček si totiž každé dítě mohlo dát, co jen chtělo, nejen sladkosti, ale k mému překvapení si celkem dost dětí vybralo malinkou hračku např. z Kinder vajíčka. Byla to náročná práce, kterou jsme dělali několik dní, ale práce stála za to, děti to velmi bavilo a určitě to zopakujeme každý rok.

Úprava pro malé děti: malé děti ještě nepoznají čísla. Proto je lepší, když nalepíme roličky po čtyřech do tvaru domu a čísla dopíšeme až nakonec.

Na co si dát pozor? Adventní kalendář se vyrábí v zimě, proto je potřeba si s dětma vysvětlit, jaké jsou zimní barvy, aby nekreslily roličky moc barevné. Důležité je, abychom nalepily roličky do jedné roviny a žádná nevyčnívala. Pokud bychom chtěli kalendář používat i příští rok, je lepší, pokud místo zadního pevného krytu dáme molitan vystřižený podle průměru roličky. Potom můžeme jednotlivé dny otevřít kdykoliv.

Stojánek na tužky

Co budeme potřebovat? Roličky od toaletního papíru, min. 4 ks, temperovou barvu, lepidlo, proložku na vajíčka (na 10 ks vajec), chlupaté drátky (2 ks), nůžky, korálky, tvrdý papír, bílý papír

Náročnost: Tato činnost je časově trochu náročnější, ale zvládnou ji i malé děti.

Jak na to? Připravíme si papírové roličky, které si sestříháme na různé výšky. Malým dětem s tím mohou pomoci dospělí. Roličky si nabarvíme temperovou barvou, můžeme i namalovat každou roličku jinak. Záleží jen na naší představivosti, jen nesmíme zapomenout namalovat i vnitřek roličky. Na tvrdý papír si obkreslíme dno

roličky, vznikne nám kolečko, které si vystřihneme a pomocí lepidla nalepíme na dno roličky. Takto zalepíme všechny roličky. Tím uděláme dno stojánků. Z proložky na vajíčka si odstříhneme jednu horní část, kterou si namalujeme např. jako zobák černou barvou. Z bílé barvy si vystřihneme oči. Nabarvené roličky slepíme k sobě, na poslední nalepíme hlavu, na kterou si nalepíme připravený zobák. Nad něj přilepíme oči, které doděláme. Do hlavy nastrčíme chlupaté drátky jako tykadla, na každou stranu roličky nalepíme korálek jako nohy a máme hotovo. Už si jen stojánek postavíme na stůl a dáme dovnitř např. pastelky, fixy, gummy...

Obr. č. 35 – stojánek na tužky

Reflexe: Tuto činnost jsme si s dětmi rozložili na dva dny. Díky tomu se zapojily všechny děti, i ty, které první den pracovat nechtěly. První den jsme malovali roličky a druhý den lepili roličky k sobě. Díky tomu to zvládly i ty nejmenší děti. Děti byly velmi nápadité, používaly krásné syté barvy a roličky zdobily barevným papírem pomocí vyrážek. Jedna dívka se pustila i do ubrouskové techniky, která se jí velmi povedla. Vznikaly nám krásné, různě barevné a dlouhé housenky. Děti to velmi bavilo, procvičily si jemnou motoriku a barvy.

Na co si dát pozor? Roličky od papíru nejsou moc pevné, pokud se při stříhání zmačkají, jdou potom hůře barvit a to zmačkané je na nich vidět.

6. Vyhodnocení praktické části

Tato bakalářská práce měla upozornit na možnost využití materiálů, které jsou považované za odpad a zároveň ukázat alternativu, jak tyto materiály využít nejen k výtvarné výchově. Prostřednictvím ekologicky - výtvarného tvoření jsem se snažila dětem nabídnout pestrý program se zaměřením na environmentální výchovu. Výzkumná studie byla přizpůsobena možnostem, požadavkům a přáním dětí s ohledem na jejich věk a schopnosti.

Bylo nutné respektovat rozdílné vývojové možnosti jednotlivých dětí. Pracovala jsem také s tříletými dětmi, které mnohému nerozuměly a častěji vyrušovaly, ale mladší děti se od starších rychleji učily novým dovednostem a naopak starší děti se učily ohleduplnosti k mladším. Ve většině případů byl dětem dán prostor k samostatnosti, výběru činností, tvořivým aktivitám i fantazii.

Při přípravě programu jsem využívala materiálů a pomůcek, které měla mateřská škola k dispozici. Zjistila jsem, že není třeba mít finančně drahé pomůcky, aby se aktivity mohly realizovat, ale že stačí trochu fantazie a přírodního materiálu. Odpadní materiál potřebný k tvoření jsme nacházeli ve svém okolí nebo si ho děti přinášely z domova.

V průběhu výzkumu jsem sledovala, jak se utváří a proměňuje vztah dětí k odpadovému materiálu. Během celého ročního období se děti postupně seznámily s odpadním materiálem, s jeho rozmanitostí i s ochranou životního prostředí. Děti tak získaly patřičné znalosti o recyklaci.

Děti jsem pozorovala od září 2013 do června 2014 při všech činnostech. Při pozorování jsem se zaměřovala na vlastní aktivitu dětí, jejich kreativitu, nadšení, zapojení do práce a použití barev. Z pozorování jsem si dělala poznámky, které mi pomohly při tvorbě dalších plánů pro práci s dětmi.

Pozorovala jsem, jak díky opakovanému používání jednotlivých materiálů se stávají děti při vyrábění jistějšími, odvažnějšími. Při posuzování reakcí dětí na jednotlivé úkoly jsem viděla znatelný rozdíl. Na konci školního roku děti snadněji plnily uložené úkoly a našly více možných řešení. Pracovaly rychleji, přesněji a při práci projevovaly větší jistotu, nebály se tvořit, experimentovat a hrát si s odpadovými materiály.

Praktická část obsahuje 27 námětů z odpadového a zbytkového materiálu.

U každého z nich jsem se snažila popsat přesný pracovní postup výrobku. Jednotlivé náměty jsou opatřeny fotografiemi. Některé zhotovené výrobky se staly součástí třídy

jako výzdoba, jiné jako dárek pro maminku. Zpočátku nebyli rodiče moc nadšení, že budou děti vyrábět z odpadového materiálu, ale jejich přístup se velmi rychle změnil a nyní přicházejí s nápady na tvoření do školky sami rodiče.

Při práci s papírem jsme si ukázali, že se dá papír, stříhat, trhat, barvit, rozmáčet, lepit, mixovat,...těchto vlastností jsme využívali při vyrábění. Při barvení jsme zjistily, že každý materiál má i jiné své schopnosti. Např. na lesklý papír se maluje temperovými barvami velmi obtížně, protože barva stéká. Nebo že méně kvalitní papír, který se využívá např. na proložky na vajíčka má mnohem větší savost a spotřebujeme více barvy než u běžné čtvrtky. Nejvíce děti bavilo papír namáčet a mixovat a díky takto vzniklé směsi modelovat nové věci.

Děti zaujala práce s plasty, před samotným tvořením se děti dozvěděli o plastech základní informace. Zaujalo je, co všechno se z recyklovaných plastů vyrábí a kde všude jsou použity.

PET láhve jsme zkoušeli stříhat, což vyžaduje motorickou zdatnost a sílu, většinou to zvládli jen velké děti. Plast má při stříhání tendenci „klouzat“. Zkusily jsme si i barvení akrylovými barvami. Děti nejvíce zaujalo, když mohli kousky PET lahve nahřívat nad svíčkou, vlivem tepla se láhev kroutila a měnila barvu.

Mezi plasty patří i CD, která jsou pevná a lesklá. Dají se barvit akrylovými barvami, psát na ně speciálními fixy, můžeme na ně lepit. Pokud použijeme dostatek síly, dají se i stříhat nebo pomocí kladívka rozbít na malé části. V mateřské škole jsme zatím stihly vyzkoušet malování a lepení. Díky zrcadlové spodní straně vznikají krásné výrobky.

Ověřila jsem si že, cíleně prováděná environmentální výchova napomáhá k utváření kladných vztahů dětí k recyklaci. Aplikace výzkumné studie do praxe jednoznačně prokázala, že prohloubením znalostí o recyklaci se děti více zamýšlejí nad odpadem, který vyhazují. Děti poznaly, že cesta odpadu nekončí tím, že ho vyhodí do koše. Vždy má člověk možnost volby. Pokud věci určené k vyhození roztřídíme, vznikne možnost, roztříděné znovu použít. Pokud odpadky bezmyšlenkovitě vyhodíme, odvezou se na skládku, kde se spálí. Díky tomuto projektu nejen děti, ale i rodiče přemýšlejí, jestli by se z vyhazovaných věcí nedalo něco vyrobit. Díky tomu pomůžeme nejen planetě, ale ušetříme i své finance.

Vytvořený projekt byl realizovatelný, děti zaujal a zanechal v nich povědomí o recyklaci.

Při používání barev děti používaly syté, pastelové barvy, kde dominovala u děvčat červená, žlutá a oranžová, u chlapců modrá a zelená.

Ověřila jsem si že, cíleně prováděná enviromentální výchova napomáhá k utváření kladných vztahů dětí k recyklaci. Aplikace výzkumné studie do praxe jednoznačně prokázala, že prohloubením znalostí o recyklaci se děti více zamýšlejí nad odpadem, který vyhazují. Děti poznaly, že cesta odpadu nekončí tím, že ho vyhodí do koše. Vždy má člověk možnost volby. Pokud věci určené k vyhození roztřídíme, vznikne možnost, roztříděné znovu použít. Pokud odpady bezmyšlenkovitě vyhodíme, odvezou se na skládku, kde se spálí. Díky tomuto projektu nejen děti, ale i rodiče přemýšlejí, jestli by se z vyhazovaných věcí nedalo něco vyrobit. Díky tomu pomůžeme nejen planetě, ale ušetříme i své finance.

Vytvořený projekt byl realizovatelný, děti zaujal a zanechal v nich povědomí o recyklaci.

Doufám, že uvedené náměty poslouží pedagogům, kteří vyučují praktické činnosti a zároveň osloví i všechny ostatní, kteří rádi pracují s nevšedním materiálem.

Vytvořený projekt byl realizovatelný, děti zaujal a zanechal v nich povědomí o recyklaci.

Vytvořené nabídky činností byly ve výstupech mateřské školy realizovatelné a plně funkční. Tímto jsem si ověřila a splnila vytýčené předpoklady.

7. Diskuse

V práci jsem se věnovala zařazení odpadového materiálu do výtvarných činností dětí v mateřské škole.

Při práci s odpadovým materiálem, jsem se z počátku obávala, že některé činnosti malé děti nezvládnou. Je potřeba více soustředění, některé materiály se např. obtížněji stříhají nebo barví. To vše dělalo dětem ze začátku problém. Ale čím více jsme s daným materiálem pracovali, tím více se děti zdokonalovaly.

To, co z počátku se zdálo být jako nesplnitelné, se stalo hnacím motorem pro všechny děti. Starší děti menším pomáhaly, ukazovaly jim, jak na to. V oblasti jemné i hrubé motoriky došlo k velkým pokrokům, kterými jsme překvapily nejen rodiče, ale i kolegyně, které nevěřily, že to malé děti zvládnou. Velmi mi při výběru materiálů pomohla publikace *Techniky ve výtvarné výchově* od Roeselové Věry. V této práci věnuji pozornost i barvě, kterou si děti při tvoření vybíraly. Může se pro nás stát ukazatelem současného vnitřního stavu dítěte. Ale ani časté používání tmavých barev nemusí nic znamenat, může nám však pomoci včas odhalit, že dítě něco trápí. Pokud s dítětem nepracujeme, nevěnujeme mu svůj čas, a neptáme se ho, nemáme šanci tuto změnu u něj zaznamenat.

Při kresbě děti využívají velké množství barev, pokud jim věnujeme pozornost, můžeme zjistit, která barva je pro dítě dominantní. Barvám se ve své knize *Kresba jako nástroj poznání dítěte* věnuje David Roseline, kde popisuje jejich význam.

Neřekla bych např., že dítě, které používá výhradně červenou barvu i po šestém roce života musí být v dospělosti násilníkem, ale může nás to upozornit, pokud by dítě, ze dne na den, začalo upřednostňovat jednu barvu před ostatními. Používání barev nám může sloužit jako odraz vnitřního stavu dítěte. Pokud se něčeho bojí, cítí se v ohrožení, tak se nám to hned odrazí v kresbě. Z veselé kresby najednou bude tmavá krajina, nebo po nakreslení obrázek černě přechmárá. Může nám to napovědět, že se něco děje, můžou být problémy v rodině, s kamarády...Ale může to být jen projev vzdoru, momentální nálady, která může odrážet ranní hádku s kamarádem. Proto je důležité dobře znát dítě, vědět, co kreslí a proč.

ZÁVĚR

Tato bakalářská práce byla pro mne velkou výzvou. Na počátku jsem se setkala s odporem ze strany rodičů, protože je čekalo něco nového a neznámého. Naštěstí se velmi rychle jejich postoj úplně otočil a sami se začali o tvoření z odpadového materiálu zajímat.

Díky dnešní moderní době není problém si pomocí literatury nebo internetu vyhledat návrhy na to, jak s odpadním materiálem tvořit.

Otázka odpadu je jedním z velkých problémů naší společnosti. Množství odpadů z domácností neustále narůstá. Každý člověk by měl svůj odpad správně roztřídit do vhodného kontejneru, tím se alespoň část odpadu snadno recykluje a využije se tak jako nová surovina pro další výrobu. Rodiče by měli už od mala vést své děti k rozeznání základních druhů odpadů. Měli by dětem ujasnit, co patří do barevných popelnic, které jsou běžně na ulicích, ale navíc by měli sami sebe a především své děti učit odpad v rámci možností využívat k dalším účelům. Aby v prázdné láhvi neviděli jen obal, který patří do koše, ale materiál nebo pomůcku, která jde dále zužitkovat.

Vyrábění z odpadového materiálu nám přináší nejednu výhodu, kromě značné finanční úspory a originálního výrobku, také hlavně čas strávený s dětmi. Rozvíjí se tím motorika, manuální zručnost, představivost a z velké části komunikace, na kterou bohužel v dnešní uspěchané době není tolik času.

Použitá literatura

BEDNÁŘOVÁ, Jiřina, ŠMARDOVÁ, Vlasta. *Diagnostika dítěte předškolního věku: co by dítě mělo umět ve věku od 3 do 6 let*. Vyd. 1. Brno: Computer Press, 2007. Dětská naučná edice. ISBN 978-80-251-1829-0.

BRUCEOVÁ, Tina. *Předškolní výchova: deset principů moderní pedagogiky a jejich aplikace v praxi*. 1. vyd. Praha: Portál, 1996. Výchova dětí od 3 do 8 let. ISBN 80-7178-068-5.

COGNET, Georges. *Dětská kresba jako diagnostický nástroj*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2013. ISBN 978-80-262-0499-2.

ČÁP, Jan, MAREŠ, Jiří. *Psychologie pro učitele*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-463-X.

DAMBORSKÁ, Marie. *Psychológia a základy výchovy: učebnica pre stredné zdravotnícke školy, odbor detských sestier*. 1. vyd. Martin: Osveta, 1979. Učebnice pre stredné zdravotnícke školy.

DAVIDO, Roseline. *Kresba jako nástroj poznání dítěte*. Vyd. 2. Překlad Alena Lhotová, Hana Prousková. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-415-1.

Defektologický slovník. 3. upr. vyd. Jinočany: H & H, 2000. ISBN 80-86022-76-5

DRNKOVÁ, Zdena, SYLLABOVÁ, Růžena. *Záhada leváctví a praváctví*. 2.dopl.vyd. Praha: Avicenum, 1991. Život a zdraví (Avicenum). ISBN 80-201-0113-6.

GAVORA, Peter. *Úvod do pedagogického výzkumu*. Překlad Vladimír Jůva. Brno: Paido, 2000. Edice pedagogické literatury. ISBN 80-85931-79-6.

GRUBER, David. *Jak rozvíjet inteligenci svého dítěte*. 1.vyd. Ostrava: Gruber-TDP, 1993. ISBN 80-85624-10-9.

HORKÁ, Hana. *Teorie a metodika ekologické výchovy*. Brno: Paido, 1996. ISBN 80-85931-33-8.

CHRÁSKA, Miroslav. *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2007. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-1369-4.

JANČAŘÍKOVÁ, Kateřina, BRAVENCOVÁ, Jana. *Vyučování za pomoci malých živočichů: příručka k projektu Alma Mater Studiorum*. Praha: UK v Praze, Pedagogická fakulta, 2010. ISBN 978-80-7290-455-6.

JANČAŘÍKOVÁ, Kateřina. *Environmentální činnosti v předškolním vzdělávání*. Praha: Raabe, 2010, ISBN 978-80-954.

KURIC, Josef. *Vývojová psychologie*, V Praze: Státní pedagogické nakladatelství, 1964.

KVASNICKOVÁ, Danuše a kol. *Životní prostředí člověka I. Základy ekologie*. Praha: Vysoká škola zemědělská v Praze, 1984.

LANGMEIER, Josef. *Vývojová psychologie pro dětské lékaře*. 2., dopl. vyd. Praha: Avicenum, 1991. ISBN 80-201-0098-9.

LANGMEIER, Josef, BALCAR, Karel, ŠPITZ, Jan. *Dětská psychoterapie*. 3. vyd. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-710-7.

LEACH, Penelope. *Dítě a já: od narození do pěti let*. České vyd. 2., v Ottově nakladatelství 1. Praha: Cesty, 1994, ISBN 80-7181-203-x.

LEBLOVÁ, Eliška. *Environmentální výchova v mateřské škole*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2012. ISBN 978-80-262-0094-9.

LISÁ Lidka, KŇOURKOVÁ, Marie. *Vývoj dítěte a jeho úskalí*. 1. vyd. Praha: Avicenum, 1986, ISBN 08-084-86.

MAŇÁK, Josef. *Nárys didaktiky*. 5. dot. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 1995. ISBN 80-210-1124-6.

MATĚJČEK, Tomáš. *Ekologická a environmentální výchova: učební text k průřezovému tématu Environmentální výchova podle Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství České geografické společnosti, 2007. ISBN 8086034720.

OPATŘILOVÁ, Dagmar. *Pedagogická intervence v raném a předškolním věku u jedinců s dětskou mozkovou obrnou*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2003. ISBN 80-210-3242-1.

PŘINOSILOVÁ, Dagmar. *Vybrané okruhy speciálně pedagogické diagnostiky a její využití v praxi speciální pedagogiky*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 1997. ISBN 80-210-1595-0.

ROESELOVÁ, Věra. *Techniky ve výtvarné výchově*. 1. vyd. Praha: Sarah, 1996. ISBN 80-902267-1-10.

SKALKOVÁ, Jarmila. *Obecná didaktika*. 2., rozš. a aktualiz. vyd. Praha: Grada, 2007,. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-1821-7.

SRP, Ladislav, SYROVÁTKOVÁ, Jaroslava. *Duševní vývoj a výchova od narození do dospělosti*. 2. uprav.

ŠICKOVÁ-FABRICI, Jaroslava. *Základy arteterapie*. Vyd. 2. Překlad Jana Křížová. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-408-3.

ŠIKULOVÁ, Renata, BRTNOVÁ-ČEPIČKOVÁ, Ivana, WEDLICOVÁ, Iva. *Kapitoly z předškolní pedagogiky I.* Vyd. 1. V Ústí nad Labem: Univerzita J.E. Purkyně, 2005. ISBN 80-7044-685-4.

ŠPAŇHELOVÁ, Ilona. *Dítě v předškolním období.* 1. vyd. Praha: Mladá fronta, 2004. Žijeme s dětmi. ISBN 80-204-1187-9.

VACÍNOVÁ, Marie, TRPIŠOVSKÁ, Dobromila, FARKOVÁ, Marie. *Psychologie.* Vyd. 1. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského, 2008. ISBN 978-80-86723-47-1.

VÁGNEROVÁ, Marie. *Psychologie problémového dítěte školního věku.* 1. vyd. Praha: Karolinum, 1997. ISBN 80-7184-488-8.

VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie.* Vyd. 1. V Praze: Karolinum, 2005. ISBN 978-80-246-0956-0.

VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie: dětství, dospělost, stáří.* Praha: Portál, 2000. ISBN 80-7178-308-0.

VONDROVÁ, Petra. *Výtvarné hry pro nejmenší.* Vyd. 1. Praha: Grada, 2005. Výchova a vzdělávání. ISBN 80-247-0943-0.

VYSKOTOVÁ, Jana, MACHÁČKOVÁ, Kateřina. *Jemná motorika: vývoj, motorická kontrola, hodnocení a testování.* 1. vyd. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4698-2.

ZELINKOVÁ, Olga. *Poruchy učení: specifické vývojové poruchy čtení, psaní a dalších školních dovedností.* 10., zcela přeprac. a rozš. vyd. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-800-7.

[Http://www.nuv.cz/](http://www.nuv.cz/). *Národní ústav pro vzdělávání* [online]. Praha: Národní ústav pro vzdělávání, 2016 [cit. 2016-02-15]. Dostupné z: <http://www.nuv.cz/t/rvp-pro-vseobecne-vzdelavani>.

[Http://www.trideni.cz](http://www.trideni.cz). *Třídění.cz* [online]. Středočeský kraj: Copyright, 2015 [cit. 2016-02-20]. Dostupné z: <http://www.trideni.cz/mapa-stranek>.

[Http://www.jaktridit.cz/](http://www.jaktridit.cz/). *Jaktridit.cz* [online]. Praha: Webdesign, 2016 [cit. 2016-01-20]. Dostupné z: <http://www.jaktridit.cz/cz/co-se-deje-s-odpadem/recyklace-a-vyuziti-skla>.

[Http://www.jaktridit.cz/](http://www.jaktridit.cz/). *Jaktridit.cz* [online]. Praha: Webdesign, 2016 [cit. 2016-01-20]. Dostupné z: <http://www.jaktridit.cz/cz/co-se-deje-s-odpadem/recyklace-a-vyuziti-plastu>.

SMOLÍKOVÁ K. Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání. Praha: Výzkumný ústav pedagogický v Praze 2004. [online]. [cit. 2016-02-18]. <http://www.vuppraha.cz/wp-content/uploads/2009/12/RVP_PV-2004.pdf>.

Oficiální stránky organizace [online]. [Cit. 2016-01-15]. Dostupné na WWW: <<http://www.psychoterapie.estranky.cz/stranka/predskolni-vek>> .